

nådiga bref; att för pansarbåten Oscar II ännu återstode odisponerad ett belopp af 4,517 kronor 65 öre; att för jagarne Sigurd och Ragnar återstode 61,419 kronor 76 öre; för torpedbåtarne Iris, Thetis, Spica, Astrea (jämte torpedbåtarne Vega och Vesta) 254,639 kronor 13 öre; för torpedbåtarne Altair, Arcturus och Argo (jämte torpedbåten Antares) 69,120 kronor 15 öre, samt för undervattensbåten Hvalen 30,535 kronor 21 öre.

För samtliga dessa behållningar, med undantag af de för pansarbåten Oscar II angifna, har kamreraren antecknat, att de »torde åtgå för arbetets fullbordande».

För undervattensbåtarne N:ris 2 och 3 (jämte N:o 4) angifver kamreraren en brist vid årets ingång af 6,510 kronor 92 öre.

Den ofvan anmärkta uppfattningen, att behållningarne »torde åtgå för arbetets fullbordande» kan icke äga något inflytande på föreliggande fråga, då, såsom jag visat, till fullbordandet just hör afprofningen och hämtningen.

Att å anslaget till byggnad af undervattensbåtarne N:ris 2—4 redan uppstått brist, kan icke heller berättiga hämtningskostnadernas uttagande af öfningsanslaget. Dessa kostnader, liksom andra kostnader, som tilläfsventyrs ännu ej belastat nybyggnadsanslaget, komma att öka bristen.

På grund af hvad sålunda förekommit, hemställer jag i underdånighet,

*att Kungl. Maj:t täcktes anbefalla marinförvaltningen:
dels att från kontot för pansarbåten Oscar II till
förskottskontot för öfverbetalningen å anslaget till flottans
öfningar omföra ett belopp af 14,781 kronor 88 öre;*

*dels att upplägga ett särskildt förskottskonto för
pansarkryssaren Fylgia och från detsamma tillföra för-
skottskontot för öfverbetalningen å anslaget till flottans
öfningar ett belopp af 21,073 kronor 21 öre, äfvensom
före årets slut anmäla förskottet till ersättande;*

*dels att från kontot för »nybyggnad af två stycken
jagare (Ragnar och Sigurd)» till förskottskontot för öfver-
betalningen å anslaget till flottans öfningar omföra ett
belopp af 6,127 kronor 19 öre;*

*dels att från kontot för »nybyggnad af sex st. 1:a
klass torpedbåtar (Iris, Vega, Thetis, Vesta, Spica och
Astrea)» till förskottskontot för öfverbetalningen å anslaget*

till flottans öfningar omföra ett belopp af 2,110 kronor 27 öre;

dels att från kontot för »nybyggnad af fyra st. 1:a klass torpedbåtar (Altair, Antares, Arcturus och Argo)» till förskottskontot för flottans öfningar omföra ett belopp af 4,030 kronor 24 öre;

dels att från kontot för »undervattenbåtförsvaret», å hvilket kostnaderna för nybyggnad af undervattensbåten Hvalen afförts, till förskottskontot för öfverbetalningen å anslaget till flottans öfningar omföra ett belopp af 6,352 kronor 20 öre;

dels ock att från samma konto, å hvilket jämväl kostnaderna för nybyggnad af undervattensbåtarna n. ris 2—4 afförts, till förskottskontot för öfverbetalningen å anslaget till flottans öfningar omföra ett belopp af 4,942 kronor 81 öre.

Öfverbetalningens storlek.

För att ernå en fast utgångspunkt vid beräkningen af öfverbetalningens storlek vid 1909 års slut, då densamma synbarligen nått sin kulmen, och för att i öfrigt genom anläggande af nya synpunkter vinna en allsidigare kännedom om räkenskapsmaterialet, har jag låtit verkställa omslut af räkenskaperna för tioårsperioden 1900—1909. Jag har därvid utgått ifrån den budgettekniska principen, att hvarje utgift skall påföras det budgetår, utgiften afser. Förskotts-förfarandet och det därpå följande formella afförandet har alltså uteslutits. Öfnings-årets kostnader hafva fördelats på de särskilda budgetåren.

Därvid hafva samtliga fartygsredogörelser, som afsett expeditioner vid årsskiftena, genomgåts och alla utgifter enligt penningjournaler och aflöningsböcker samt värdet å konsumerade utrednings- och beklädnads-effekter, i den mån samma utgifter tillhört det första året och berört anslaget till flottans öfningar, öfverförts till sitt budgetår.

Resultatet af dessa omslut framgår af följande tabellariska sammanställningar.

Omslut af räkenskaperna 1900—1909.

utvisande utgifter utöfver inkomster för hvardera af
budgetåren 1900—1909.

År 1900.

Utgifter:

Marinförvaltningen	34,159: 83
Karlskrona station	903,872: 73
Stockholms station	204,628: 19
Transport	1,142,660: 75

	Transport	1,142,660: 75	
Å	år 1900 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1900—1901, bokförda		
	år 1901	33,321: 29	1,175,982: 04

Inkomster:

Marinförvaltningen	17,781: 55		
Karlskrona station	278,146: 42		
Stockholms station	44,721: 58		
Å	år 1899 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1899—1900, bokförda		
	år 1900	40,914: 04	381,563: 59
		Kronor	794,418: 45

År 1901.*Utgifter:*

Marinförvaltningen	42,730: 06		
Karlskrona station	1,035,927: 83		
Stockholms station	273,116: 21		
Å	år 1901 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1901—1902, bokförda		
	år 1902	51,454: 84	1,403,228: 94

Inkomster:

Marinförvaltningen	12,418: 19		
Karlskrona station	311,394: 38		
Stockholms station	41,928: 53		
Å	år 1900 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1900—1901, bokförda		
	år 1901	33,321: 29	399,062: 39
		Kronor	1,004,166: 55

År 1902.

Utgifter:

Marinförvaltningen	20,728: 97	
Karlskrona station	834,206: 15	
Stockholms station	173,728: 20	
Å år 1902 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1902—1903, bokförda år 1903	32,390: 44	
Utgifter för år 1902, bokförda år 1903, Stockholms station	13,869: 08	1,074,922: 84

Inkomster:

Marinförvaltningen	14,979: 87	
Karlskrona station	151,400: 82	
Stockholms station	28,518: 85	
Å år 1901 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1901—1902, bokförda år 1902	51,454: 84	246,354: 38
	Kronor	828,568: 46

År 1903.

Utgifter:

Marinförvaltningen	18,934: 22	
Karlskrona station	1,055,063: 54	
Stockholms station	295,596: 54	
Å år 1903 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1903—1904, bokförda 1904	26,992: 06	
Utgifter för år 1903, bokförda 1904, Stockholms station	22,681: 27	1,419,267: 63
	Transport	1,419,267: 63

Transport 1,419,267: 63

Inkomster:

Marinförvaltningen	38,985: 07	
Karlskrona station	332,852: 82	
Stockholms station	46,036: 60	
Å år 1902 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1902—1903, bokförda år 1903.....	32,390: 44	
Utgifter för år 1902, bokförda år 1903.....	13,869: 08	464,134: 01
		Kronor 955,133: 62

*År 1904.**Utgifter:*

Marinförvaltningen	23,535: 15	
Karlskrona station	1,521,264: 03	
Stockholms station	314,276: 28	
Å år 1904 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1904—1905, bokförda år 1905.....	31,366: 85	
Utgifter för år 1904, bokförda år 1905, Karlskrona station	928: 50	1,891,370: 81

Inkomster:

Marinförvaltningen	7,758: 23	
Karlskrona station	605,668: 27	
Stockholms station	28,358: 59	
Å år 1903 belöpande utgifter, för expeditioner vid årsskiftet 1903—1904, bokförda år 1904.....	26,992: 06	
Utgifter för år 1903, bokförda 1904.....	22,681: 27	
Inkomster för år 1904, bokförda år 1905, Karlskrona station	19: 90	691,478: 32
		Kronor 1,199,892: 49

År 1905.

Utgifter:

Marinförvaltningen	24,435: 57	
Karlskrona station	1,061,828: 72	
Stockholms station	145,340: 21	
Å år 1905 belöpaude utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1905—1906, bokförda år 1906	32,550: 91	
Inkomster för år 1904, bokförda år 1905	19: 90	
Utgifter för år 1905, bokförda år 1906:		
Karlskrona station	984,215: 13	
Stockholms station	124,116: 03	
Utgifter för år 1905, bokförda 1907, Stockholms station	2,802: 28	2,375,308: 75

Inkomster:

Karlskrona station	436,879: 97	
Stockholms station	38,438: 55	
Å år 1904 belöpaude utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1904—1905, bokförda år 1905	31,366: 85	
Utgifter för år 1904, bokförda år 1905	928: 50	
Inkomster för år 1905, bokförda år 1906:		
Karlskrona station	549,433: 87	
Stockholms station	15,707: 42	1,072,755: 16
	Kronor	1,302,553: 59

År 1906.

Utgifter:

Marinförvaltningen	38,275: 96	
Karlskrona station	2,122,493: 80	
Stockholms station	358,050: 73	
Å år 1906 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1906—1907, bokförda 1907	43,113: 08	
Inkomster för år 1905, bokförda år 1906:		
Karlskrona station	549,433: 87	
Stockholms station	15,707: 42	
Utgifter för år 1906, bokförda år 1907:		
Karlskrona station	428,524: 97	
Stockholms station	230,933: 58	3,786,533: 41

Inkomster:

Marinförvaltningen	13,727: 80	
Karlskrona station	999,222: 86	
Stockholms station	29,010: 80	
Å år 1905 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1905—1906, bokförda år 1906	32,550: 91	
Utgifter för år 1905, bokförda år 1906:		
Karlskrona station	984,215: 13	
Stockholms station	124,116: 03	
Inkomster för år 1906, bokförda år 1907:		
Karlskrona station	147,336: 32	
Stockholms station	63,334: 09	2,393,513: 94
		Kronor 1,393,019: 47

År 1907.

Utgifter:

Marinförvaltningen	62,471: 21	
Karlskrona station	1,474,814: 43	
Stockholms station	436,118: 82	
Å år 1907 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1907—1908, bokförda 1908.....	71,041: 70	
Inkomster för år 1906, bokförda år 1907:		
Karlskrona station	147,336: 32	
Stockholms station	63,334: 09	
Utgifter för 1907, bokförda 1908:		
Karlskrona station	697,622: 72	
Stockholms station	178,002: 06	3,130,741: 35

Inkomster:

Marinförvaltningen	255: 20	
Karlskrona station	530,845: 71	
Stockholms station	84,861: 53	
Å år 1906 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1906—1907, bokförda 1907.....	43,113: 08	
Utgifter för år 1906, bokförda år 1907:		
Karlskrona station	428,524: 97	
Stockholms station	230,933: 58	
Utgifter för år 1905, bokförda år 1907, Stockholms station	2,802: 28	
Inkomster för år 1907, bokförda 1908:		
Karlskrona station	279,168: 43	
Stockholms station	52,853: 35	1,653,358: 13
	Kronor	1,477,383: 22

År 1908,

Utgifter:

Marinförvaltningen	29,400: 45	
Karlskrona station	1,498,987: 83	
Stockholms station	405,795: 81	
Å år 1908 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1908—1909, bokförda 1909	100,929: 58	
Inkomster för år 1907, bokförda 1908:		
Karlskrona station	279,168: 43	
Stockholms station	52,853: 35	
Utgifter för år 1908, bokförda 1909:		
Karlskrona station	714,243: 54	
Stockholms station	330,233: 82	
Utgifter för 1908, bokförda 1910	1,531: 90	3,413,144: 71

Inkomster:

Marinförvaltningen	1,750: 70	
Karlskrona station	470,715: 18	
Stockholms station	55,893: 85	
Å år 1907 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1907—1908, bokförda 1908	71,041: 70	
Inkomster för år 1908, bokförda år 1909:		
Karlskrona station	229,861: 03	
Stockholms station	62,937: 99	
Utgifter för år 1907, bokförda år 1908:		
Karlskrona station	697,622: 72	
Stockholms station	178,002: 06	1,767,825: 23
		Kronor 1,645,319: 48

År 1909.

Utgifter:

Marinförvaltningen	35,110: 80
Karlskrona station	3,062,179: 20
Stockholms station	545,518: 03
Å år 1909 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1909—1910, bokförda 1910	56,281: 45

Inkomster för år 1908, bokförda 1909:

Karlskrona station	229,861: 03
Stockholms station	62,937: 99

Utgifter för år 1909, bokförda 1910:

Karlskrona station	1,542,799: 02
Stockholms station	220,264: 67
	5,754,952: 19

Inkomster:

Marinförvaltningen	138: 09
Karlskrona station	1,548,887: 08
Stockholms station	73,755: 13
Å år 1908 belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1908—1909, bokförda 1909	100,929: 58

Utgifter för år 1908, bokförda år 1909:

Karlskrona station	714,243: 54
Stockholms station	330,233: 82

Inkomster för år 1909, bokförda 1910:

Karlskrona station	703,206: 71
Stockholms station	42,994: 80
Beväringsanslagets andel i under år 1909 bokförda utgifter för 1909—1910 års expeditioner	12,853: 43
	3,527,242: 18

Kronor 2,227,710: 01

Sammanställning af förestående omslut med anslagen för de olika åren.

År	D e b e t																Summa	
	Behållning från föregående år	Anslag för året	I n k o m s t e r			Å föregående år belöpande utgifter för expeditioner vid årsskiftena, bokförda under året	Inkomster för året, bokförda följande år		Under året bokförda utgifter för föregående år		Beväringsanslagets andel i under år 1909 bokförda utgifter för 1909—1910 års expeditioner	Öfverbetaling till följande år						
			Marinförvaltningen	Karlskrona station	Stockholms station		Karlskrona station	Stockholms station	Karlskrona station	Stockholms station								
kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.							
1900	—	—	870,000	17,781 55	278,146 42	44,721 58	40,914 04	—	—	—	—	—	—	—	—	—	88,090 12	1,339,653 71
1901	—	—	870,000	12,418 19	311,394 38	41,928 53	33,321 29	—	—	—	—	—	—	—	—	—	222,256 67	1,491,319 06
1902	—	—	1,000,000	14,979 87	151,400 82	28,518 85	51,454 84	—	—	—	—	—	—	—	—	—	50,825 13	1,297,179 51
1903	—	—	1,200,000	38,985 07	332,852 82	46,036 60	32,390 44	—	—	—	—	13,869 08	—	—	—	—	—	1,664,134 01
1904	194,041 25	1,200,000	—	7,758 23	605,668 27	28,358 59	26,992 06	19 90	—	—	—	22,681 27	—	—	—	—	—	2,085,519 57
1905	194,148 76	1,200,000	—	—	436,879 97	38,438 55	31,366 85	549,433 87	15,707 42	928 50	—	—	—	—	—	—	—	2,466,903 92
1906	91,595 17	1,200,000	—	13,727 80	999,222 86	29,010 80	32,550 91	147,336 32	63,334 09	984,215 13	124,116 03	—	—	—	—	—	101,424 30	3,786,533 41
1907	—	—	1,200,000	255 20	530,845 71	84,861 53	43,113 08	279,168 43	52,853 35	428,524 97	233,735 86	—	—	—	—	—	378,807 52	3,232,165 65
1908	—	—	1,200,000	1,750 70	470,715 18	55,893 85	71,041 70	229,861 03	62,937 99	697,622 72	178,002 06	—	—	—	—	—	824,127 —	3,791,952 23
1909	—	—	1,800,000	138 09	1,548,887 08	73,755 13	100,929 58	703,206 71	42,994 80	714,243 54	330,233 82	12,853 43	1,251,837 01	—	—	—	6,579,079 19	

År	K r e d i t																Summa	
	Öfver- betalning från föregående år kr.	U t g i f t e r							Utgifter för året, bokförda följande år				Under året bokförda inkomster för före- gående år					Behäll- ning till följande år
		Marin- förvalt- ningen kr.	Karlskrona station kr.	Stockholms station kr.	Å året be- löpande ut- gifter för expeditioner vid årsskiftet, bokförda följande år kr.	Karlskrona station kr.	Stockholms station kr.	Karlskrona station kr.	Stockholms station kr.	Karlskrona station kr.	Stockholms station kr.	Karlskrona station kr.	Stockholms station kr.					
1900	163,671	34,159	903,872	204,628	33,321	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,339,653	
1901	88,090	42,730	1,035,927	273,116	51,454	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,491,319	
1902	222,256	20,728	834,206	173,728	32,390	—	—	13,869	—	—	—	—	—	—	—	—	1,297,179	
1903	50,825	18,934	1,055,063	295,596	26,992	—	—	22,681	—	—	—	—	—	194,041	—	—	1,664,134	
1904	—	23,535	1,521,264	314,276	31,366	928	50	—	—	—	—	—	—	194,148	—	—	2,085,519	
1905	—	24,435	1,061,828	145,340	32,550	984,215	13	1) 126,918	31	19	90	—	—	91,595	17	—	2,466,903	
1906	—	38,275	2,122,493	358,050	43,113	428,524	97	230,933	58	549,433	87	15,707	42	—	—	—	3,786,533	
1907	101,424	62,471	1,474,814	436,118	71,041	697,622	72	178,002	06	147,336	32	63,334	09	—	—	—	3,232,165	
1908	378,807	29,400	1,498,987	405,795	100,929	714,243	54	2) 331,765	72	279,168	43	52,853	35	—	—	—	3,791,952	
1909	824,127	35,110	3,062,179	545,518	56,281	1,542,799	02	220,264	67	229,861	03	62,937	99	—	—	—	6,579,079	

1) Däraf kronor 2,802: 28 bokförda först 1907.

2) " " 1,531: 50 " " 1910.

Afslut
Flottans

År	Tillgång			
	Anslag anvisade på årets riksstat Kr.	Reservation från föregående år Kr.	Anslaget uppbörd Kr.	Omföring från förskotts konto Kr.
1900	870,000.—	—	381,563.59	—
1901	870,000.—	—	399,062.39	134,166.55
1902	1,000,000.—	—	246,354.38	—
1903	1,200,000.—	—	464,134.01	—
1904	1,200,000.—	194,041.25	691,478.32	—
1905	1,200,000.—	194,148.76	1,072,755.16	—
1906	1,200,000.—	91,595.17	2,393,513.94	101,424.30
1907	1,200,000.—	—	1,653,358.13	277,383.22
1908	1,200,000.—	—	1,767,825.23	445,319.48
1909	1,800,000.—	—	3,527,242.18	427,710.01

Förskott för

År	Tillgång	
	Omföring från Flottans öfvingar Kr.	Balans till följande år Kr.
1900	75,581.55	88,090.12
1901	—	222,256.67
1902	171,431.54	50,825.13
1903	50,825.13	—
1906	—	101,424.30
1907	—	378,807.52
1908	—	824,127.—
1909	—	1,251,837.01

ning.

öfningar.

Disposition			Summa Kr.
Utgifter Kr.	Under året ersatt förskott Kr.	Reservation till följande år Kr.	
1,175,982.04	75,581.55	—	1,251,563.59
1,403,228.94	—	—	1,403,228.94
1,074,922.84	171,431.54	—	1,246,354.38
1,419,267.63	50,825.13	194,041.25	1,664,134.01
1,891,370.81	—	194,148.76	2,085,519.57
2,375,308.75	—	91,595.17	2,466,903.92
3,786,533.41	—	—	3,786,533.41
3,130,741.35	—	—	3,130,741.35
3,413,144.71	—	—	3,413,144.71
5,754,952.19	—	—	5,754,952.19

flottans öfningar.

Disposition		Summa Kr.
Balans från föregående år Kr.	Omföring till Flottans öfningar Kr.	
163,671.67	—	163,671.67
88,090.12	134,166.55	222,256.67
222,256.67	—	222,256.67
50,825.13	—	50,825.13
—	101,424.30	101,424.30
101,424.30	277,383.22	378,807.52
378,807.52	445,319.48	824,127.—
824,127.—	427,710.01	1,251,837.01

Kontrolltablå

utvisande uppkomsten af öfverbetalningen vid 1909 års slut.

År	Anslag Kronor	Nettoutgift Kronor	Behållning Kronor	Nettoutgift öfver anslag Kronor
1900	870,000 —	794,418 45	75,581 55	— —
1901	870,000 —	1,004,166 55	— —	134,166 55
1902	1,000,000 —	828,568 46	171,431 54	— —
1903	1,200,000 —	955,133 62	244,866 38	— —
1904	1,200,000 —	1,199,892 49	107 51	— —
1905	1,200,000 —	1,302,553 59	— —	102,553 59
1906	1,200,000 —	1,393,019 47	— —	193,019 47
1907	1,200,000 —	1,477,383 22	— —	277,383 22
1908	1,200,000 —	1,645,319 48	— —	445,319 48
1909	1,800,000 —	2,227,710 01	— —	427,710 01
	—	—	491,986 98	1,580,152 32

Om från förestående summa af nettoutgifter öfver
anslag Kr. 1,580,152: 32
afdrages summan af ofvanstående behållningar ,, 491,986: 98
erhålles öfverbetalningen vid 1909 års slut för åren
1900—1909 Kr. 1,088,165: 34
Om härtill lägges bristen vid 1899 års slut enligt
marinförvaltningens hufvudbok 122,757: 63
ökad med det vid beräkningen af 1900
års utgifter afdragna belopp, som
afse 1899 års expeditioner 40,914: 04 ,, 163,671: 67

så uppkommer det belopp kr. 1,251,837: 01

hvilket skulle utgöra öfverbetalningen vid 1909 års slut, *därest* de angifna budgettekniska principerna varit följda, nämligen att hvarje års utgifter föras till sitt budgetår, och *därest* felaktig belastning af anslaget icke, på sätt jag i särskilda sammanhang uppvisat, ägt rum.

Då emellertid det äldre bokförings- och likvidsystemet vid 1909 års slut var gällande, får denna siffra naturligen icke utan vidare jämföras med den siffra 1,293,173 kronor 98 öre, som marinförvaltningen i sin skrifvelse den 10 januari 1911, med utgångspunkt från detta äldre system, uppgaf såsom brist i anslaget vid 1909 års utgång.

Vid bestämmandet af 1909 års utgifter enligt de nya principerna har såsom utgift för år 1909 behandlats *dels* å 1909 belöpande del af kostnader för expeditioner vid årsskiftet 1909—1910, hvilka kostnader bokförts först år 1910, utgörande 56,281 kronor 45 öre, *dels* år 1909 bokförda utgifter för expeditioner vid årsskiftet 1909—1910, utgörande 25,390 kronor 82 öre, hvarifrån dragits bevaringsanslagets andel i desamma, 12,853 kronor 43 öre, hvadan återstår 12,537 kronor 39 öre. Vid marinförvaltningens beräkningar har, i öfverensstämmelse med dess äldre bokförings- och likvidprinciper, såsom ock framgår af dess förut omnämnda provisoriska likvidsammandrag, intet af dessa belopp afsetts såsom 1909 års utgifter. För att anställa jämförelse mellan marinförvaltningens siffra 1,293,173 kronor 98 öre och den enligt budgetmässiga principer framkomna siffran 1,251,837 kronor 1 öre måste sålunda från den sistnämnda afdragas de båda ofvanstående af marinförvaltningen bland utgifterna ej afsedda beloppen 56,281 kronor 45 öre och 12,537 kronor 39 öre, tillsammans 68,818 kronor 84 öre. Öfverbetalningen blir då 1,183,018 kronor 17 öre. Den af marinförvaltningen angifna öfverbetalningen öfverstiger sålunda denna med 110,155 kronor 81 öre. Enligt det nu gällande bokförings- och likvidsystemet förskjuter sig berörda belopp 68,818 kronor 84 öre till följande år.

Om man godtgör öfningsanslaget hvad som sedan år 1906 oriktigt påförts detsamma, nämligen med

dels ett under utredningen angående måldepån här ofvan anmärkt år 1911 ersatt belopp, kronor 21,763: 50

dels de belopp, som i kapitlet om öfningsanslagets fordringar äro närmare angifna, tillhopa utgörande ,, 277,922: 78

eller tillsammans kronor 299,686: 28

så sjunker det med tillämpning af äldre bokförings- och likvidprinciper erhållna och med den af marinförvaltningen uppgifna öfverbetalningssiffran jämförliga beloppet 1,183,018: 17 till ett belopp, utvisande en öfverbetalning af 883,331 kronor 89 öre.

Efter den utredning, som nu verkstälts, torde tiden vara inue att bereda ersättning för de förskott, som af under händer varande medel utgifvits för flottans öfningar.

Vid bestämmande af ersättningens storlek anser jag det vara riktigtast att utgå från det budgettekniskt påvisade beloppet 1,251,837 kronor 1 öre med afdrag af de felförda beloppen, sammanlagdt 299,686 kronor 28 öre, eller 952,150 kronor 73 öre. Härigenom kommer icke något de föregående åren afseende utgiftsbelopp att förskjuta sig till följande år.

Inledda reformer och passivt motstånd.

I underdånig skrifvelse den 16 december 1905 framhöll chefen för flottans stab, att sedan under en följd af år erfarenhet vunnits i fråga om den kostnad, som sjöbeväringens öfvande medförde, tiden syntes vara inne att söka åstadkomma en förenkling uti de föreskrifter, som reglerade fördelningen af flottans öfningskostnader mellan anslagen till flottans öfningar och till sjöbeväringens vapenöfningar m. m. De gällande föreskrifterna, senast meddelade genom nådigt bref den 14 augusti 1903, vållade nämligen vid sin tillämpning ett anseuligt arbete, hvars nytta för staten icke kunde anses afsevärd, då det endast gällde fördelningen af medel, som i alla händelser skolat utgå. Icke heller bidroge det arbete, som förorsakades af de gällande fördelningsbestämmelserna, till att underlätta uppgörandet af hvarje särskildt års öfningsplan. Uppgörandet af öfningsplanerna skulle däremot betydligt fränjas genom förenklade föreskrifter angående kostnadsfördelningen. Hvad sjöbeväringens öfvande i land beträffade, torde, enligt chefens för flottans stab förmenande, samtliga härmed förenade kostnader, såsom lättare att särskilja, böra såsom förut uppföras särskildt och ersättas af beväringens anslaget ensamt.

På grund af det anförda hemställdes, att Kungl. Maj:t täcktes uppdraga åt marinförvaltningen och chefen för flottans stab att gemensamt inkomma med underdånigt förslag till sådana ändringar i gällande bestämmelser angående fördelningen af flottans öfningskostnader mellan anslagen till flottans öfningar och sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför, som kunde anses önskvärda.

Den 19 december 1905 anbefalldes marinförvaltningen att i anledning af denna skrifvelse inkomma med underdånigt utlåtande. Den 22 samma månad anmodade marinförvaltningen stationsbefälhafvarne i Stockholm och Karlskrona att dels afgifva yttrande, huruvida erfarenheten visat behof af sådana ändrade bestämmelser i förevarande ämne, som

chefen för flottans stab ifrågasatt, dels ock, om så skulle vara förhållandet, angifva syftet med de nödiga befunna ändringarna.

Redan den 7 februari 1906 inkom stationsbefälhafvaren i Stockholm till marinförvaltningen med räkenskapskontorets yttrande, hvilket stationsbefälhafvaren återopade som sitt eget.

Räkenskapskontoret framböll, att de af chefen för flottans stab föreslagna ändringarna åsyftade en förenkling af räkenskapsarbetet vid stationerna hufvudsakligen i fråga om fartygslikvidernas uppgörande, och anförde såsom sin uppfattning, att en dylik förenkling vore i hög grad önskvärd. Nämda arbete hade nämligen år efter år ökat på grund af gällande föreskrifter om fördelningen i de minsta detaljer af flottans öfningskostnader mellan de båda ifrågavarande anslagen.

Af stor betydelse skulle enligt räkenskapskontoret vara, om en förändring vidtoges i den riktning, att flottans samtliga öfningskostnader under räkenskapsåret bokfördes till ersättning af öfningsanslaget samt därefter vid hvarje års slut till vissa bestämda procent debiterades anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar. Till grund för bestämmandet af ett lämpligt procenttal torde böra läggas beräkningar, hämtade från den erfarenhet, som vunnits under tillämpningen af förut gällande föreskrifter i ämnet.

I det yttrande, som den 6 november 1906 afgafs af räkenskapskontoret i Karlskrona och såsom stationsbefälhafvarens eget den 16 november 1906 inkom till marinförvaltningen, anfördes, att med hänsyn särskildt till den erfarenhet, som vunnits vid det då yttrandet afgafs afslutade arbetet med fördelningen af kostnaderna för 1905 års fartygsexpeditioner, de i nädiga brefvet den 14 augusti 1903 anbefallda fördelningsgrunderna syntes tillfredsställande för det afsedda ändamålet.

Några förändringar af de gällande bestämmelserna rörande ifrågavarande fördelning syntes fördenskull ej nödvändiga, men hade vid tillämpningen af de i nädiga brefvet meddelade bestämmelserna dessa befunnits i vissa delar böra fullständigas.

I enlighet med detta uttalande afgafs förslag till förändrad lydelse af mom. 10 i det återopade nädiga brefvet i syfte att häri med full tydlighet angifva de kostnader, hvilka icke vore afsedda att utgöra föremål för fördelning.

Först den 7 november 1908, således i det närmaste *två* år efter det yttrandet från stationsbefälhafvaren i Karlskrona inkommit och *tre*

år efter det ärendet remitterats till marinförvaltningens yttrande, afgaf marinförvaltningen det infordrade underdåniga utlåtandet i ärendet. Ämbetsverket anförde nu, att, ehuru det hvarken af stabschefen eller stationsmyndigheterna blifvit tydligt ådagalagdt, i hvilka hänseenden ändring af enligt nådiga brefvet den 14 augusti 1903 gällande bestämmelser i förevarande ämne vore nödvändig, syntes dock hinder icke böra möta för meddelande åt marinförvaltningen och chefen för marininstaben af sådant uppdrag, som den senare ifrågasatt, hvadan marinförvaltningen, då en undersökning af den väckta frågan i hvarje fall torde kunna blifva till nytta, i underdånighet tillstyrkte bifall till den af chefen för marininstaben gjorda hemställan.

Påföljande månad, den 4 december 1908 uppdrog därefter Kungl. Maj:t åt marinförvaltningen och chefen för marininstaben att gemensamt inkomma med förslag till sådana ändringar i gällande bestämmelser angående fördelningen af flottans öfningskostnader mellan anslagen till flottans öfningar och till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför, som kunde vara önskvärda i syfte att åstadkomma förenkling af räkenskapsarbetet vid flottans stationer.

Den 25 april 1910 hemställde marinförvaltningen och chefen för marininstaben i skrifvelse till chefen för sjöförsvarsdepartementet, att denne måtte utverka upphörande af det den 4 december 1908 myndigheterna gifna uppdraget och detsammans öfverflyttande på särskilda sakkunnige.

I den ifrågavarande skrifvelsen anfördes, att vid det årligen återkommande uppgörandet af planen för flottans öfningar inom marininstaben stor olägenhet försports däraf, att någon exakt uppgift rörande de för ändamålet tillgängliga medel icke stått till buds. Så till exempel hade till grund för den nyligen afgifna planen för flottans öfningar år 1910—1911 senare uppgifter angående de verkliga kostnaderna än från år 1907 icke varit tillgängliga, på grund af att redogörelserna för de därpå följande årens sjöexpeditioner ännu icke varit avslutade.

Helt visst torde nu gällande bestämmelser för öfningskostnadernas fördelning mellan å ena sidan anslaget till flottans öfningar och å andra sidan anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar och beklädnad samt ersättning därför vara en i hög grad bidragande omständighet till att försvåra och fördröja arbetet med fartygsredogörelsernas avslutande, men äfven andra förhållanden beträffande marinens redovisningsväsende torde härvidlag spela in.

För att rätt kunna planlägga öfningarna måste ovillkorligen

anslagens ställning för ifrågavarande år kunna öfverblickas. I annat fall kunde betänkliga rubbningar af de nu följda och lämpliga befunna grunderna för flottans utbildning och öfningar blifva en nödvändig följd.

För planläggningen af sagda öfningar vore äfven af vikt, att de till grund för kostnadsberäkningarna lagda approximativa kostnaderna per dag för olika fartygstyper under expeditioner af olika slag blefve så noggrant som möjligt beräknade. Under 1909 tillämpades för första gången i full utsträckning den plan, som afsetts ligga till grund för flottans öfningar, sedan de värnpliktigas tjänstgöringstid blifvit utsträckt till 300 dagar. Då ett fullföljande af denna plan inneburit stora afvikelser från den förut tillämpade, hade kostnadsberäkningarna för öfningarna såväl år 1909 som år 1910 i brist på säkra primäruppgifter icke kunnat blifva fullt exakta.

Då alltså vid skrifvelsens aflåtande hvarken beloppet af de för 1910 års öfningar tillgängliga medlen, ej heller de ungefärliga kostnaderna för samma öfningar läte sig öfverskådas, torde det möta afsevärda svårigheter att i detalj planlägga öfningarna för nästkommande år, så att kostnaderna för desamma motsvara de för ändamålet tillgängliga medel. Det syntes på grund häraf ligga vikt uppå att snarast möjligt erhålla noggranna uppgifter härutinnan.

Därjämte torde böra tagas under ompröfning, i hvad mån gällande bestämmelser för flottans redovisningsväsende skulle kunna förenklas eller omläggas i afsikt att såväl möjliggöra redovisningens snara afgifvande till marinförvaltningen som ock medgifva erhållandet af goda primäruppgifter för öfningskostnadernas beräkning.

Då en utredning af hithörande förhållanden torde blifva af stor omfattning, och enär ett sådant arbete jämväl torde kunna komma att beröra åtskilliga delar af flottans redovisningsväsende m. m., utöfver hvad det den 4 december 1908 gifna uppdraget rörande öfningskostnadernas fördelning innefattade, hemställde marinförvaltningen och chefen för marin-staben, efter att i ärendet hafva under hand samrådt med inspektören af flottans öfningar till sjöss, att chefen för sjöförsvarsdepartementet behagade utverka tillsättandet af sex sakkunniga för afgifvande af utredning och förslag rörande förenkling af flottans redovisningsväsende, i hvad det berörde räkenskaperna ombord samt dessa räkenskapers handläggning i land, och därmed sammanhängande frågor, hvarvid jämväl till sakkunniga borde hänskjutas det ofvannämnda marinförvaltningen och chefen för marin-staben gifna uppdraget.

Föredraganden, marinöfverkommissarien Dahlin, uttalade emellertid i ärendet en särskild mening, som icke saknar sitt intresse.

Efter att hafva redogjort för tillkomsten af det den 4 december 1908 åt marinförvaltningen och chefen för marininstaben lämnade uppdraget, yttrade föredraganden, att, då marinförvaltningen ansett sig böra från chefen för marininstaben afvakta närmare angifvande af, hvad som åsyftades med hans i och för sig väl allmänt antydda initiativ i saken, hade i marinförvaltningen dessförinnan intet åtgjorts, men hade ämbetsverket, i hvad på dess civila afdelning ankomme, varit, liksom det fortfarande vore, oförhindradt att, när helst sådant från chefens för marininstaben sida påkallades, bringa ärendet under handläggning.

Med den nu beslutade underdåniga skrifvelsen syntes föredraganden alldeles samma uppdrag åsyftas som med nådiga brevet den 4 december 1908. Öfver de för uppdragets utförande erforderliga krafterna förfogade marinförvaltningen. Af en civil tjänsteman därifrån, biträdd af en officer från marininstaben och möjligen en marinintendent, skulle uppdraget utföras lika väl som af den föreslagna sexmanna-kommissionen, dessutom otvifvelaktigt snabbare och utan afsevärd särskild kostnad, i hvarje fall icke nämnvärd i jämförelse med den, som skulle förledas af tillsättandet af en dylik kommission.

Den föreslagna apparaten med en sådan funne föredraganden på de angifna skälen vara för ändamålet fullständigt obehöflig.

Ärendet föredrogs inför Kungl. Maj:t den 4 juli 1910. Därvid yttrade statsrådet och chefen för sjöförsvarsdepartementet följande:

»Sedan en tid tillbaka har vid upprepade tillfällen framstått behovet af en förändring af marinens räkenskapsväsende därhän, att större enkelhet och öfverskådlighet vunnas, på det den ekonomiska ställningen inom förvaltningens skilda områden ständigt måtte kunna öfverblickas och kontrolleras samt erforderliga uppgifter för förvaltningsåtgärdernas planläggning utan tidsutdräkt erhållas. Senast innevarande år har ett påtagligt bevis för behöfligheten af en dylik åtgärd framträdt genom upptäckten af den betydande öfverbetalning på anslaget till flottans öfningar, som blifvit af marinförvaltningen anmäld genom skrifvelse den 30 sistlidne mars. Af den utredning af denna fråga, som verkstälts af chefen för marininstaben och inspektören af flottans öfningar till sjöss, och som för närvarande är öfverlämnad till marinförvaltningen för yttrande, vill det synas, som om just bristen på tillförlitliga uppgifter om ifrågavarande anslags ställning jämte saknaden af erforderliga, på den senaste tidens erfarenhet grundade siffror för öfningskostnadernas beräknande varit de väsentliga orsakerna till felaktigheterna i de till sjöförsvarsdepartementet inkommande uppgifter och beräkningar, på hvilka öfningsprogrammen måst grundas. Äfvenså

synes nyssnämnda utredning hafva gifvit vid handen, att under nuvarande förhållanden svårigheter lätt kunna uppstå för ett tillbörligt kontrollerande af, att ifrågakommande utgifter fördelas på de anslag, dit de rätteligen höra.

De direkta olägenheter, som nu nämnda förhållanden medfört genom nödvändigheten att för den närmaste tiden väsentligt inskränka de för flottans krigsduglighet så oundgängliga öfningarna till sjöss, utgöra dock icke ensamt anledningen till, att jag funnit mig böra fästa Eders Kungl. Maj:ts uppmärksamhet på dessa frågor. Det synes mig nämligen ligga i öppen dag, att en af de viktigare förutsättningarna för, att de medel, som anvisas för sjöförsvaret, skola kunna så tillvaratagas, att största möjliga valuta för dem erhålles, utgöres af att marinens räkenskaps- och kontrollväsende uppfyller alla de fordringar, som därpå rimligen kunna uppställas. Det är alltså ett statsintresse af stor betydelse, som jag härvidlag anser böra tillgodoses, och tillåter jag mig att, innan för ändamålet erforderliga mått och steg af mig föreslås, erinra om de åtgärder, som i liknande syfte förut blifvit vidtagna, men ännu icke slutförts.

Den 26 september 1902 har Kungl. Maj:t — sedan af chefen för finansdepartementet erinrats, att dåvarande föreskrifter om sammanförande i statskontoret af de olika ämbetsverkens räkenskaper icke mer syntes fullt tillfredsställande, särskildt med hänsyn till behöfligheten af att en i möjligaste mån fullständig kontroll öfver statsräkenskaperna måtte kunna vinnas — uppdragit åt presidenten i kammarrätten m. m., herr friherre A. L. E. Åkerhielm, generaldirektören och chefen för statskontoret m. m. grefve H. Hansson Wachtmeister och fullmäktigen i riksbanken m. m. friherre B. K. J. Langenskiöld att afgifva yttrande om de ändringar i då gällande bestämmelser rörande bokföringen i statskontoret, hvilka kunde anses påkallade, äfvensom framställa förslag om sådana ändringar i de särskilda ämbetsverkens bokföring, som kunde föranledas af en föreslagen ändrad eller utvidgad bokföring i statskontoret.

Enligt hvad jag under hand inhämtat, har det på grund af detta uppdrag pågående arbetet, i hvad detsamma angår de särskilda ämbetsverkens bokföring, ännu icke hunnit utsträckas till marinförvaltningen, men lär utsikt förefinnas, att bokföringen inom detta ämbetsverk kan under den närmaste framtiden blifva föremål för kommitterades verksamhet, hvarigenom sålunda möjlighet inom kort skulle kunna beredas för läggandet af den grund, på hvilken en revision af marinens räkenskaps- och kontrollväsende i öfrigt gifvetvis måste hvila.

Genom nådigt bref den 4 december 1908 har vidare Kungl. Maj:t anbefallt marinförvaltningen och chefen för marininstaben att gemensamt inkomma med förslag till sådana ändringar i gällande bestämmelser angående fördelningen af flottans öfningskostnader mellan anslagen till flottans öfningar och till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför, som kunde vara önskvärda i syfte att åstadkomma en förenkling af räkenskapsväsendet vid flottans stationer. Sådant förslag har emellertid ännu icke afgifvits, men hafva nämnda myndigheter, efter att i ärendet hafva under hand samrådt med inspektören af flottans öfningar till sjöss, i gemensam skrivelse till chefen för sjöförvarsdepartementet den 25 sistlidne april på anförda grunder hemställt om utverkande af nådig föreskrift om tillsättandet af sex sakkunniga personer för afgifvande af utredning och förslag rörande förenkling af flottans redovisningsväsende, i hvad det berör räkenskaperna ombord samt dessa räkenskapers handläggning i land och därmed sammanhängande frågor, hvarvid jämväl till dessa sakkunniga borde ej blott hänskjutas det förstnämnda, marinförvaltningen och chefen för marininstaben gifna uppdraget, utan äfven lämnas bemyndigande att infordra erforderliga uppgifter från vederbörande myndigheter. För min egen del anser jag, i likhet med de förslagsställande myndigheterna, att tillkallandet af särskilda sakkunniga för behandlingen af dessa frågor är önskvärd, ehuru jag finner, att deras antal kan med fördel begränsas till tre, därest erforderliga biträden ställas till deras förfogande.

Slutligen har Eders Kungl. Maj:t genom nådigt beslut den 28 januari innevarande år bemyndigat chefen för sjöförvarsdepartementet att tillkalla högst fem sakkunniga, af hvilka en tillika skulle tjänstgöra såsom sakkunnigas sekreterare, för att inom departementet biträda med verkställande af utredning beträffande bokföringen och kontrollen vid flottans varf, jämte därtill hörande frågor, i syfte att undersöka, huruvida de nuvarande förhållandena uti ifrågavarande hänseenden motsvarade de kraf, som därå borde ställas. De på grund häraf tillkallade sakkunniga, hvilka ej ännu fullgjort sitt uppdrag, synas mig böra ej blott samarbeta med de af marinförvaltningen och chefen för marininstaben föreslagna, af mig nyss förordade sakkunniga, utan jämväl, liksom dessa senare, ställa sig till efterrättelse de direktiv, som de förutnämnda genom nådiga brefvet den 26 september 1902 tillsatta kommitterade anse sig böra meddela för vinnande af erforderlig likformighet inom hela det område, som de anbefallda utredningarna omfatta.

På grund af hvad sålunda förekommit, får jag hemställa, att Eders Kungl. Maj:t täcktes

dels, med återkallande af det marinförvaltningen och chefen för marininstaben den 4 december 1908 lämnade uppdrag att afgifva förslag till ändrade bestämmelser i fråga om fördelningen af kostnaderna för flottans öfningar, bemyndiga chefen för sjöförsvarsdepartementet att *ej mindre* tillkalla tre sakkunniga, hvaraf en ordförande, för att inom departementet biträda med utredning rörande förenkling af marinens redovisningsväsende, i hvad det berör räkenskaperna såväl ombord som i land å flottans stationer samt å kustpositionerna och vid kustartilleriregementena jämte därmed sammanhängande frågor, och därvid jämväl undersöka, hvilka ändringar i gällande bestämmelser angående fördelningen af öfningskostnaderna mellan de särskilda anslagen för öfning af marinens stam och beväring kunna vara önskvärda i syfte att åstadkomma en förenkling af räkenskapsarbetet, samt att därefter inkomma med det förslag, hvartill berörda utredning må gifva anledning, *än äfven* ställa till de sålunda tillkallade sakkunnigas förfogande vid arbetets utförande erforderliga biträden;

dels ock förordna,

att de på grund af nu ifrågavarande bemyndigande tillkallade sakkunniga skola hafva att ställa sig till efterrättelse de direktiv, som förut nämnda den 26 september 1902 tillsatta kommitterade med hänsyn till det dem lämnade uppdrag ansåge böra uppställas för de sakkunnigas arbete; samt

att de sakkunniga skola vid arbetets utförande samråda med de på grund af nådigt beslut den 28 sistlidne januari utsedda sakkunniga för verkställande af utredning, beträffande bokföringen och kontrollen vid flottans varf m. m., för hvilka sistnämnda sakkunniga uyss omförmälda direktiv jämväl skola lända till efterrättelse».

Departementschefens hemställan blef af Kungl. Maj:t bifallen.

De sakkunniga, som enligt detta bemyndigande af chefen för sjöförsvarsdepartementet tillkallats, hafva den 15 november 1910 afgifvit första delen af sitt betänkande. Häri hafva framställts, dels förslag till vissa omflyttningar mellan särskilda anslag under femte hufvudtiteln i ändamål att genom enkla och påtagliga bestämmelser i fråga om anslagens användning samt ett nedbringande i möjligaste mån af räkenskapstitlarnas antal möjliggöra utgifternas definitiva afförande under de särskilda riksstatsanslagen redan i primärräkenskaperna, dels förslag till förenklade bestämmelser i fråga om fördelning af kostnaderna för stammens och beväringens öfningar mellan de båda nu befintliga anslagen.

I anslutning till sakkunnigas förslag i förra delen har Kungl. Maj:t

i innevarande års statsverksproposition företagit vissa omflyttningar mellan anslagen under femte hufvudtiteln, i syfte att underlätta de af sakkunniga föreslagna reformer.

Sakkunnigas förslag i fråga om förenklade bestämmelser angående öfningskostnadernas fördelning mellan de båda nu förefintliga anslagen innebär, att alla kostnader för öfningarna af flottans personal, såväl stam som beväring, skola i primärräkenskaperna ombord och i land afföras å reservationsanslaget till flottans öfningar. Marinförvaltningen skulle däremot för hvarje månad från anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar ersätta anslaget till flottans öfningar de kostnader, som beväringen under månaden åsamkat sistnämnda anslag. Kostnadsbeloppet för beväringman och öfningsdag skulle, efter utredning af marinförvaltningen, bestämmas af Kungl. Maj:t. — Antalet beväring, för hvilket ersättning till anslaget för flottans öfningar utginge, skulle vara det verkliga antalet, som under månaden öfvats. För detta ändamål borde flottans stationer meddela marinförvaltningen uppgift å beväringens öfningsdagar under månaden.

Sakkunnigas förslag i fråga om öfningskostnadernas fördelning har ännu icke föranledt till någon Kungl. Maj:t:s åtgärd, enär marinförvaltningen först den 3 innevarande månad afgifvit utlåtande öfver denna del af de sakkunnigas betänkande.

Såsom den föregående framställningen visat, har redan sedan flera år tillbaka varit insedt behovet af reformer i afseende å den del af marinens räkenskapsväsende, hvilken för den här till utredning föreliggande frågan är af synnerligen stor betydelse, nämligen beträffande fördelningen af kostnaderna för flottans öfningar mellan de båda för detta ändamål afsedda anslagen. De gällande bestämmelserna härutinnan voro och äro alltså af så invecklad art, att deras tillämpande medför ett betydande arbete och afsevärdt fördröjer framläggandet af fördelningens resultat. Anslagens ställning vid olika tidpunkter kan därför först lång tid efteråt öfverskådas.

Redan 1905 hade — som af det ofvan anförda framgått — chefen för flottans stab gjort hemställan, att åt honom och marinförvaltningen måtte uppdragas att uppgöra förslag till förenklade fördelningsbestämmelser. Frågan förhalades emellertid inom marinförvaltningen. Då ämbetsverket — i det närmaste tre år efter det utlåtande öfver stabschefens hemställan infordrades — ändtligen yttrade sig i ärendet, skedde det i sådana ordalag, att däraf tydligen framgår, att marinförvaltningen ansett frågan vara af skäligen underordnad betydelse och endast motvilligt inläte sig därpå.

Det är därför ej ägnadt att väcka förvåning, att från marinförvaltningens sida intet åtgjordes för frågans framåtförande från den 4 december 1908, då marinförvaltningen och chefen för marininstaben anbefalldes framlägga förslag till bestämmelser i omhandlade hänseenden, till dess ämbetsverket och stabschefen den 25 april 1910, alltså nära halftannat år senare, då ytterligare omständigheter tillkommit, hvilka icke tilläto vidare uppskof, anhöllo att få blifva från uppdraget befriade.

Enligt hvad föredraganden i ärendet anfört i sin reservation mot beslutet att hos chefen för sjöförvarsdepartementet hemställa om särskilda sakkunnigas tillkallande för att, bland annat, utföra det marinförvaltningen och marininstabschefen ålagda uppdraget, var orsaken till att från marinförvaltningens sida intet åtgjorts i frågan, att ämbetsverket ansett sig böra från chefen för marininstaben »afvakta närmare angifvande af, hvad som åsyftades med hans i och för sig väl allmänt antydda initiativ i saken».

Då marinförvaltningen afvaktat närmare angifvande från marininstabschefens sida, af hvad som med det af Kungl. Maj:t gifna uppdraget åsyftades, kan marinförvaltningen icke anses hafva handlat riktigt. Frågans föredragning vid gemensamt sammanträde ålåg marinförvaltningen. Detta ämbetsverk var det alltså, som skulle påfordra sådant sammanträde mellan ämbetsverket och chefen för marininstaben. Någon giltig ursäkt för, att intet åtgjorts, kan sålunda den af föredraganden anförda omständigheten icke vara.

Det är tillika i hög grad anmärkningsvärdt, att just den föredragande, som, på sätt af det föregående framgår, förhalat frågans behandling under fyra hela år, allt under det att oredan och osäkerheten på denna punkt af förvaltningen år för år växer, finner det tillbörligt förklara, att »öfver de för uppdragets utförande erforderliga krafterna förfogar marinförvaltningen», och att uppdraget skulle inom detta ämbetsverk kunna utföras lika väl och — »otvifvelaktigt snabbare», än genom särskilda sakkunniga.

Afvecklingen.

Innan detaljundersökningarne förts till slut, synes det vara erforderligt, att vissa förberedande åtgärder vidtagas för att bringa ett snart slut på den oreda, som i förevarande hänseende råder inom marinens förvaltning.

Sådana åtgärder äro såsom jag förut framhållit redan i viss omfattning föreslagna af de sakkunnige, som enligt nådigt beslut den 4 juli 1910 fått i uppdrag att afgifva betänkande och förslag till förenkling af redovisningsväsendet vid marinen.

Därest Kungl. Maj:t finner sig böra bifalla de sakkunniges ifrågasvarande förslag, kommer från och med år 1912 belastningen å anslaget till flottans öfningar att framträda månad efter månad och aldrig någon ovisshet föreligga om anslagets verkliga ställning. En förutsättning härför, hvad år 1912 och möjligen i viss mån äfven 1913 beträffar, är emellertid, att några kostnader för de 1912 föregående åren icke komma att afföras å anslaget efter 1912 års ingång.

Det är därför nödigt för genomförande af en tillfredsställande ordning, att en afslutning sker med 1911 års utgång och att för alla öfningskostnader för tiden dessförinnan i marinförvaltningens hufvudbok uppläggas ett särskildt konto. På detta konto, som lämpligen kan benämnas »förskott för flottans öfningar intill 1912 års ingång», bör vid 1911 års slut föras den då förefintliga öfverbetalningen äfvensom, allt eftersom de, enligt nuvarande bokföringssätt, skolat från anslaget afföras, alla kostnader, som afse öfningar före år 1912.

Man vinner därigenom från och med detta år en sund basis, som icke kommer att tyngas af den föregående tidens oreda. Man afgränsar allt detta gamla till nämnda konto, hvars tillgodohafvande allt eftersom det framträder räkenskapsmässigt, får i särskild ordning ersättas.

Till detta konto böra då föras alla de belopp som böra från andra fonder eller anslag, efter utredning, tillföras flottans öfningsanslag för tiden före 1912.

Enligt hvad föregående utredning gifver vid handen, stiga dessa ersättningar till rätt afsevärda belopp.

Öfverbetalningens totala belopp vid 1911 års utgång kan naturligen icke nu beräknas.

På grund af hvad jag nu anfört tillåter jag mig i underdånighet hemställa,

att Kungl. Maj:t täcktes anbefalla marinförvaltningen att i sin hufvudbok upplägga ett särskildt konto: »förskott för flottans öfningar intill 1912 års ingång», till hvilket konto skall vid 1911 års slut föras den då befintliga öfverbetalningen samt, i mån som de i räkenskaperna framträda, alla kostnader, som afse flottans öfningar före 1912 års ingång, äfvensom att sedermera före 1912 års utgång i underdånighet anmäla förskottet till ersättande.

Allmänna slutsatser.

Utredningen är nu framförd till den punkt, att man af det föreliggande materialet kan draga vissa allmänna slutsatser, i fråga om hvilka områden af den maritima förvaltningen, där anledningarna till öfverbelastningen af anslaget till flottans öfningar äro att företrädesvis söka. Jag har i särskilda kapitel behandlat och angifvit dessa områden samt i olika sammanhang antydt de reformer, som påkallas för att förekomma ett fastläsande för framtiden af ifrågavarande missförhållanden. En af de viktigaste bland dessa reformer, nämligen räkenskapsväsendets förnkling, är redan af Kungl. Maj:t i princip beslutad och utförandet i detalj öfverlämnadt åt särskildt tillkallade sakkunnige. Desse sakkunnige hafva framlagt förslag till öfvergångsbestämmelser till det nya räkenskapssystemet samt till lösning af en annan af de frågor, hvilka så länge fått stå hindrande i vägen för en rationell ordning, nämligen frågan om sättet för fördelning af expeditionskostnaderna mellan öfningsanslaget och beväringanslaget.

I detta betänkandes senare del skall jag framlägga resultaten af de specialundersökningar, som jag igångsatt.

Dessa specialundersökningar afse förnämligast 1910 års öfningar och de ekonomiska förhållanden, som i samband därmed böra belysas; vidare kolkonsumtionen och ammunitionsförbrukningen äfvensom den detaljgranskning af det föreliggande materialet, som jag ännu icke medhunnit. Jag kommer därvid ånyo in på flera af de frågor, jag redan behandlat, ehuru från delvis nya sidor och i vissa fall mera uttömmande. Särskildt har jag för afsikt att undersöka, huruvida och i hvilka fall kostnader, som nu bestridas af anslaget till flottans öfningar, kunna och böra öfverflyttas på andra anslag eller fonder.

Nu anser jag mig böra uttala följande.

Genom det sätt, hvarpå denna fråga blifvit offentligen omtalad, har den stora allmänheten utan tvifvel fått den uppfattningen, att det här gällde ingenting mindre än förnillningar och grofva underslef.

Ehuru vid utredningens igångsättande inga som helst omständigheter förelegat, som kunnat gifva anledning till en sådan uppfattning, och ehuru det mig gifna uppdraget icke motiverats af någon farhåga i detta afseende, anser jag mig dock böra konstatera, att icke heller under utredningens gång någon antydning i sådan riktning förekommit.

Däremot har utredningen bibringat mig den bestämda uppfattningen, att *stora brister vidlåda marinens ekonomiska administration.*

En enhetlig ledning af marinens ekonomi saknas.

Den på ett område som detta så oundgängliga samverkan mellan de olika myndigheterna är icke betryggad.

Det s. k. divisionsansvaret har på många viktiga punkter vunnit insteg i en understundom förbluffande grad.

Marinförvaltningen, som enligt gällande instruktion »utöfvar, under Kungl. Maj:t, i tekniskt och ekonomiskt afseende öfverstyrelsen öfver rikets sjöförsvaret», har icke kunnat eller måhända icke velat taga ledningen. Ärenden, som i ekonomiskt hänseende haft den mest vitala karaktär, hafva af detta ämbetsverk i vissa fall handlagts med en nästan otrolig senfärdighet, och tydlig motvilja. Man tänke på dess fyraåriga åsidosättande af frågan om förändrade bestämmelser beträffande fördelningen af expeditionskostnaderna mellan öfningsanslaget och bevaringsanslaget, hvarå jag förut fäst uppmärksamheten; på dess försening af nådiga brefvet den 4 december 1908 och dess uraktlåtenhet att bringa det i tillämpning; på dess uppenbara oförmåga att förläna auktoritet åt sina kalkyler och sin bokföringsmetod; samt på dess af mig i olika sammanhang påpekade bristande vaksamhet i så många andra för marinens ekonomi viktiga hänseenden.

Det hade utan tvifvel också ålegat detta ämbetsverk att i tid hafva tagit initiativet till en effektiv ekonomisering i afseende å kolåtgång och ammunition.

Men å andra sidan kunna icke de militära myndigheterna fritagas från en särskildt under senare år framträdande, understundom allt för långt drifven sangvinism vid kostnadsberäkningarna. Ehuru erfarenheten

borde hafva lärt dem att under öfningsårets lopp alltjämt extra expeditioner blifva nödvändiga och draga oförutsedda kostnader, hafva de uppgjort öfningsplaner, hvilkas kostnader af dem själfva förutsatts skola icke blott medtaga hela den disponibla tillgången utan äfven något därtill. Det vill synas som de hvarken för oförutsedda utgifter eller för möjliga felkalkyler velat lämna någon marginal. Detta kan icke under några omständigheter försvaras.

Om man närmare granskar dessa kostnadsberäkningar skall man också finna, att de mången gång äro ganska primitiva i hela sin läggning. De skulle väl ägna sig såsom ett första öfverslag, men ingalunda såsom definitiva underlag för öfningarnes ekonomiska planläggning. Jag förbiser ingalunda, att dessa kostnadsberäkningar, särskildt hvad beträffar dagkostnaderna för de olika fartygstyperna i olika slag af användning, erbjuda synnerligen stora svårigheter, i det att det material, som skall bearbetas och bedömas, är utomordentligt känsligt, och att omständigheter, som alls icke kunna förutses, ofta i stor utsträckning influera på de särskilda fallen. Och dessa svårigheter ökas i samma mån, som gällande föreskrifter om kostnadernas fördelning på olika anslag och fonder äro ofullständiga eller opraktiska. Men det kan likväl icke förnekas, att detta, och kanske just detta, understundom lockat till antaganden, som sedermera icke hållit streck i verkligheten. Anledningarna kunna för öfrigt vara flere. Marinförvaltningens senärdighet vid framläggandet af de ekonomiska resultaten från föregående åren är utan tvifvel en af anledningarna. Den osäkerhet, som till följd af redovisningsväsendets och statistikens brister hvilat öfver det hela, är en annan bland anledningarna. Den brådska, som vid tiden för beräkningarnas verkställande råder inom marinstaben för att få icke blott kostnadsberäkningarna utan jämväl alla öfriga förslag, som angå öfningarnas planläggning, färdiga i så god tid, att generalorderna om rustningarna icke må till men för det hela fördröjas, är en tredje orsak. En innerlig önskan att få, till gagn för försvaret, anordna så vidtomfattande rustningar och öfningar som möjligt, spelar också sin icke obetydliga roll.

Här, som allestädes, framträda tecknen på, att *en enhetlig ekonomisk öfverledning af marinen saknas.*

Nu framhåller visserligen marinförvaltningen den 10 januari detta år såsom lämpligt, att ämbetsverket för framtiden beredes tillfälle att yttra sig öfver de kostnadsberäkningar, som af chefen för marinstaben och inspektören af flottans öfningar till sjöss lagts till grund för deras

förslag i afseende å anordnandet af sagda öfningar. Men med den organisation och det arbetssätt, som råder inom marinförvaltningen, skulle detta endast fördröja öfningarnas igångsättande.

Hvad som här erfordras är inrättandet af en verklig och effektiv ekonomisk öfverstyrelse för marinen, vare sig detta kan ske genom en omorganisation af marinförvaltningen eller på annat sätt.

Sedan detta skett, och sedan räkenskapsväsendet blifvit ordnad så, att kostnadsberäkningarna verkligen kunna med tillförlitlighet grundas på räkenskapernas utsago om ställningen, skulle det kunna anförtros den ekonomiska öfverstyrelsen att hvarje år, exempelvis före den 1 november, inkomma med förslag till beräkning af dagkostnaderna för flottans fartyg under nästkommande år vid öfningar af olika slag. Dessa dagkostnadsberäkningar borde lämpligen åtföljas af motivering äfvensom uppgift hur beräkningarna i hvarje särskildt fall företagits. Därest icke, efter den utredning jag senare kommer att verkställa i fråga om ut- och afrustningskostnaderna, åt hvilka jag redan ägnat ett särskildt orienterande kapitel, dessa komma att för framtiden utgå i annan ordning än hittills, torde kostnadsberäkningarna för ut- och afrustningen böra behandlas i ett sammanhang med beräkningarna öfver dagkostnaderna.

Chefen för marinstaben och inspektören af flottans öfningar till sjöss torde därefter böra yttra sig öfver den ekonomiska öfverstyrelsens sålunda framlagda förslag, t. ex. före den 1 december. Därefter kunde beräkningsgrunderna, i sammanhang med anmälan om medelstillgången, under exempelvis januari månad, fastställas af Kungl. Maj:t till efterrättelse, hvarefter chefen för marinstaben och inspektören af flottans öfningar till sjöss hade att framlägga förslag till öfningsplaner.

De sakkunniga, hvilka enligt nådigt bref den 4 juli 1910 fått i uppdrag att afgifva förslag till förenkling af redovisningsväsendet vid marinen, hafva, på sätt redan är omförmäldt, ställt i utsikt från och med 1912 års ingång ett nytt räkenskapssystem. Detta syftar till att, med upphäfvande i det väsentliga af det nuvarande oviga förskotts-förfarandet, ernå en sådan anordning af marinens räkenskaps- och redovisningsväsende, att all bokföring kommer att ske per kassa och icke såsom nu per anordningsbeslut, samt att räkenskapsmaterialet kommer att redan i primärräkenskaperna tillrättaläggas med hänsyn till riksstatsanslag och räkenskapstitlar. Tillika skall ett system med månatliga afslutningar af primärräkenskaperna genomföras och en central bokföring anordnas på grundvalen af månatliga kassarapporter. Oförtöfvadt efter hvarje månads slut skall sammandrag öfver samtliga inkomna månadsrapporter först vid stationerna och

därefter i marinförvaltningen verkställas och anslagens verkliga ställning meddelas såväl chefen för sjöförvarsdepartementet som den för hela statsverket anordnade centrala bokföringen å statskontorets riksbokslutsbyrå.

Dessa principer för räkenskapsreformen stå i full öfverensstämmelse med de direktiv, som redan vid de sakkunniges tillkallande blifvit af Kungl. Maj:t anbefalda att lända till efterrättelse för reformarbetet inom marinen.

Genom den grundliga omläggning, som införandet af detta räkenskapssystem innebär, komma utan tvifvel alla berättigade kraf på snabbhet och tillförlitlighet i uppgifter samt öfverskådlighet och träffsäkerhet i räkenskapstekniken att tillgodoses. Frågan om den verkliga medelstiltgången kommer att vid hvarje tid, jämväl under löpande år, kunna tillförlitligen besvaras.

Men detta räkenskapssystems rationella genomförande betingar organisatoriska förändringar vid såväl stationerna som inom marinförvaltningen. Det vore förvisso lyckligt att i ett sammanhang härmed skrida till införandet af en verklig, enhetlig ledning af marinens ekonomi.

Att rent personliga, af själfva organisationen oberoende och alltså öfvergående förhållanden medverkat till missförhållandenas uppkomst och utbredning, synes mig vara otvifvelaktigt. Men sannolikt synes också vara, att dessa missförhållanden icke skulle hafva vunnit ett så rymligt spelrum, om icke jämväl själfva organisationen lede af brister. I hvad mån detta är fallet tilltror jag mig icke bedöma utan en mera ingående undersökning än den, till hvilken det föreliggande materialet gifvit anledning.

Redan vid stationerna är den ekonomiska befogenheten fördelad på tvenne jämnställda, af hvarandra fullkomligt oberoende myndigheter: stationsbefälhafvaren och varfschefen.

Vidare finnas vid stationerna två andra myndigheter, nämligen förvaltningsdirektionen och räkenskapskontoret, hvilka, om icke till formen, så dock i verkligheten, hvar och en för sig äga en mycket själfständig ställning. Man kan icke undgå att iakttaga, hur, exempelvis, räkenskapskontoren, då central ledning saknats, gång efter annan tvingats att taga mått och steg samt tolka ekonomiska föreskrifter efter sitt eget hufvud, då begärda direktiv alldeles uteblifvit. Härigenom har — såsom äfven i nu förevarande ärende förekommit — en olika praxis uti ekonomiskt sedt betydelsefulla hänseenden utvecklats vid de båda olika stationerna, utan att marinförvaltningen alls sökt åvägabringa enhetlighet. Det har till och med förekommit, att i infordrade yttranden detta ämbetsverk, utan att själfst göra någon utredning eller intaga ståndpunkt,

skjutit räkenskapskontorens mening framför sig. Ja, detta t. o. m. i fall, då ämbetsverket samtidigt i allmänna ordalag uttalat en annan mening.

Om man därefter tager i betraktande den centrala organisationen, så finner man där samma dualism: å ena sidan marinförvaltningen med en splittring inom sig, som, enligt hvad allmänt är känt, hotar att på vissa punkter förlama verksamheten i en grad, som torde sakna sitt motstycke i någon annan förvaltningsgren, och å andra sidan marin-staben och inspektören af flottans öfningar till sjöss med ekonomiska befogenheter långt utöfver sina krafter och med synpunkter, som starkt divergera mot dem, som göra sig gällande inom marinförvaltningen.

Härtill kommer, att den kamerala revision, som nu består marinen räkenskaper, är allt annat än tillfredsställande organiserad, ehuru den på vissa punkter är tre å fyradubbel. Revisionen vid stationerna är visserligen sakkunnig, men den är icke oberoende; det skulle till och med kunna inträffa att de, hvilkas förvaltningsåtgärder skola revideras, komma att revidera sig själfva. Revisionen hos marinförvaltningen är å andra sidan visserligen oberoende, men den är icke sakkunnig.

Det är helt naturligt, att jag, efter att hafva gjort dessa iakttagelser, icke kan undgå att framhålla nödvändigheten af, att omedelbara åtgärder vidtagas i syfte att skapa en betryggande ordning inom den maritima förvaltningen.

BILAGOR

- A. Marinförvaltningens skrifvelse om medelstillgången den 30 mars 1910.
 - B. Chefens för marinstaben och inspektörens af flottans öfningar till sjöss skrifvelse den 13 maj 1910.
 - C. Marinförvaltningens skrifvelse den 10 januari 1911.
-

Bilaga A.

Till Konungen.

Jämlikt § 18 i gällande instruktion för marinförvaltningen åligger det ämbetsverket att den 15 februari hvarje år till Eders Kungl. Maj:t afgifva uppgift å de för flottans öfningar under ingångna året tillgängliga medel.

För att kunna fullgöra detta åliggande erfordras för marinförvaltningen uppgifter från flottans stationer å de vid årets början återstående kostnader för föregående år, hvilka skola utgå af anslaget till flottans öfningar. Enligt stationsbefälhafvarna meddelad föreskrift hafva dylika uppgifter skolat till marinförvaltningen inkomma senast den 15 januari.

Innevarande år har från stationsbefälhafvaren vid flottans station i Stockholm sådan approximativ uppgift inkommit den 8 nästlidne februari.

Af stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona, hvilken genom telegram den 11 innevarande månad erinrats om att skyndsammast möjligt inkomma med dylik uppgift beträffande Karlskrona station, har sådan uppgift afgifvits med skrifvelse den 12 i samma månad, hvaruti anförts, att iföljd däraf, att granskningen af 1909 års fartygsredogörelser ej afslutats, det ännu ej låte sig göra att uppgifva beloppet af återstående kostnader ensamt för öfningsanslaget, utan att i det uppgifna beloppet inginge kostnader, som komme att utgå af anslagen till sjöbeväringens vapenöfningar, till aflöning för flottans kårer och stater samt till naturaunderhåll åt personal vid flottan.

Marinförvaltningen har nu med ledning af tillgängliga handlingar upprättat uppgift å disponibla tillgången å reservationsanslaget till flottans öfningar under innevarande år, hvilken uppgift, tillika med ofvannämnda, från stationsbefälhafvarna inkomna uppgifter, härmed öfverlämnas. Nyssnämnda tillgång har i marinförvaltningens uppgift beräknats till 1,564,805 kronor 87 öre. Härvid är dock att märka, att, på sätt framgår af de från stationsbefälhafvarna inkomna uppgifterna, hafva enligt 1909 års räkenskaper för flottans öfningar blifvit förskottsvis bestridda ännu icke formellt afförda utgifter till belopp af:

För Karlskrona station	kronor 2,541,766: 64.
„ Stockholms „	„ 220,000: —
	Summa kronor 2,761,766: 64.

Af denna summa kommer att afföras, bland annat, en del å anslaget till flottans öfningar och en del å anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar. Storleken af de särskilda belopp, som sålunda skola afföras å nämnda båda anslag, kan icke till siffran exakt angifvas, innan vederbörande fartygslikvider inkommit och hunnit granskas. Om 1907 års fartygslikvider, de sista, som äro fullständigt färdiga, finge läggas till grund för beräkningen, skulle dessa belopp uppgå, approximativt, för anslaget till flottans öfningar till 1,100,000 kronor och för anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar till 940,000 kronor. Möjligen torde dock den från förutvarande 172 till 300 dagar ökade tjänstgöringstiden för de värnpliktige, som inskrifvits från och med år 1908 och tilldelats flottan, samt den omläggning af samöfningarna mellan stam och beväring, som sedan hösten 1908 ägt rum, komma att medföra någon förskjutning af fördelningen af ifrågavarande utgifter. Då emellertid ännu ej ens 1908 års fartygslikvider föreligga färdiga, kan för närvarande icke angifvas, huruvida en dylik förskjutning skulle hafva någon afsevärd inverkan på ställningen å anslaget till flottans öfningar.

Den innevarande år disponibla tillgången å anslaget till flottans öfningar utgöres alltså af hvad som återstår, sedan från ofvan förstnämnda 1,564,805 kronor 87 öre dragits det belopp af de förskottsvis bestridda utgifterna, som enligt hvad nyss är sagdt skall utgå af öfningsanslaget.

De nu öfverlämnade, från stationsbefälhafvarna inkomna uppgifterna anhåller marinförvaltningen att i sinom tid få återbekomma,

I handläggningen af detta ärende hafva deltagit undertecknad, Olsen, chef, samt Rudberg, Lindberg, Mörner, Wolff, föredragande, C. Rosensvärd, Juel, Helin och K. Rosensvärd; och har därvid Lindberg uttalat skiljaktig mening med följande ord: »Jag anser, att marinförvaltningen bort göra närmare undersökningar för att söka utröna approximativa tillgången å öfningsanslaget vid 1910 års ingång, och håller, till följd af de förberedande undersökningar, som å intendentafdelningen gjorts, före, att en sådan undersökning möjligen kunde hafva ledt till ett resultat på jämförelsevis kort tid.»

Stockholm den 30 mars 1910.

Underdänigst:

På Kungl. Marinförvaltningens vägnar:

C. O. OLSEN.

Tore Hedrén.

Uppgift

å disponibel tillgång å reservationsanslaget till flottans öfningar år 1910.

Behållning från år 1908	30,012 ⁸²	
1909 års öfningsanslag utgjorde	1,800,000—	1,830,012 ⁸²
Utgifter enligt räkenskapen år 1909		2,019,606 ⁹⁵
Öfverbetalning till år 1910		189,594 ¹³
I förestående utgiftssumma äro dock ej inbegripna de ifrågavarande anslag tillhörande andelar af vid stationerna ännu icke formellt afförda kostnader nämligen:		
vid Karlskrona station	2,541,766: 64	
„ Stockholms „	220,000: —	
	2,761,766: 64	
1910 års anslag utgör		1,800,000—
		1,610,405 ⁸⁷
Om från denna tillgång dragas <i>dels</i> ännu icke formellt afförda kostnader för:		
Stockholms stations varfsdepartement m. m.	16,350—	
<i>dels</i> ock följande beräknade kostnader för år 1910 nämligen:		
beredskapsarfvode för lotsen Nils Nilsson, jämlikt nådigt bref den 26 juli 1901	750—	
underhåll af byggnader vid skjutfältet å Kaknäs, jämlikt nådigt bref den 13 augusti 1909	500—	
utbildningskurs vid kustsignalväsendet jämte nådigt bref den 24 januari 1902	20,000—	
ersättning för kasseradt röksvagt krut jämte Kungl. Marinförvaltningens beslut den 2 februari 1909	8,000—	45,600—
så återstår en disponibel tillgång för år 1910		1,564,805 ⁸⁷

Stockholm den 22 mars 1910.

J. Sjöberg.

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Sjöförsvarsdepartementet.

Genom skrifvelse nr 309 den 23 sistlidne april har Herr Statsrådet, jämte öfverlämnande af marinförvaltningens underdåniga skrifvelse den 30 sistlidna mars med uppgift å de för flottans öfningar under innevarande år tillgängliga medlen, uppdragit åt chefen för marinstaben och inspektören af flottans öfningar till sjöss att snarast möjligt inkomma med gemensamt förslag till de ändringar, såväl i de genom G. O. nr 151/1910 redan anbefallda, som i de af chefen för marinstaben och inspektören af flottans öfningar till sjöss i gemensam skrifvelse den 14 sistlidna mars föreslagna fartygsexpeditionerna, äfvensom åtgärder i öfrigt, hvilka anses böra vidtagas med anledning af den påvisade approximativa bristen i anslaget till flottans öfningar.

På grund häraf få vi vördsamt anföra följande.

Vid behandlingen af detta ärende visade det sig, att marinförvaltningens till oss öfverlämnade uppgift å beloppet af de för innevarande år påräkneliga medlen af anslaget till flottans öfningar — hvilket anslag här nedan för korthetens skull benämnes »öfningsanslaget», likasom anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar samt beklädnad och ersättning därför benämnes »beväringensanslaget» — icke kunde läggas till grund för de kostnadsberäkningar, hvilka måste göras för erhållande af en fast utgångspunkt vid afgifvandet af det oss affordrade förslaget. Det blef därför nödvändigt att verkställa en del undersökningar för att, i den mån omständigheterna det medgäfvade, utröna öfningsanslagets ställning, sådan denna med tillämpning af gällande föreskrifter för öfningskostnadernas fördelning mellan respektive anslag i verkligheten nu borde te sig. Af denna undersökning, hvars närmare resultat framgår af bifogade bil. I, synes, att, »med användande af där angifvet beräkningsätt» och »under förutsättning att vissa där ifrågasatta åtgärder vidtagas», de medel, som den 1 sistlidna januari för året stodo till förfogande för det med öfningsanslaget afsedda ändamålet, rätteligen bort beräknas till i rundt tal 766,000 kronor i stället för den ur marinförvaltningens skrifvelse framgående summan 464,805 kronor 87 öre. På grund af den ringa tid, som stått till buds för undersökningarnas verkställande och på grund af dessas invecklade natur anse vi oss emellertid icke kunna beteckna den af oss nu uppgifna siffran annat än såsom approximativ, men för det ändamål, hvarom här är fråga, torde den dock kunna anses såsom tillräckligt noggrann. Enligt den af oss gjorda beräkningen skulle alltså af 1910 års öfningsanslag,

stort 1,800,000 kronor, redan före årets ingång hafva disponerats så stort belopp, att en brist af omkring 1,034,000 kronor då förefanns, hvilken brist alltså understiger den af marinförvaltningen uppgifna med omkring 300,000 kronor.

Att brist i anslaget kunnat uppkomma, torde vara beroende på flera samverkande orsaker, af hvilka vi anhålla att få anföra de viktigare.

Hvad som därvid främst bör framhållas, är den långsamhet, hvarmed fartygsräkenskapernas granskning och uppgörandet af de s. k. fartygslikviderna, hvilka upptaga fördelningen af kostnaden för sjöexpeditionerna mellan samtliga de anslag, som däraf beröras, fortskrider å flottans stationer på grund af bristen på för sådant arbete å räkenskapskontoren disponibla arbetskrafter, samt det invecklade och tidsödande beräkningssätt, som användes vid kostnadernas fördelning. Då svårigheterna att medhitta detta arbete efter hand vuxit därhän, att likviderna först efter andra året efter det, då fartygens expeditioner avslutats, numera kunna med säkerhet förväntas vara färdiga, hafva de af marinförvaltningen årligen lämnade uppgifterna å för öfningarna disponibla medel, på hvilka rustningsorderna måst grundas, blifvit alltför approximativa för att kunna fylla sitt ändamål. Enligt hvad genom den af oss gjorda undersökningen framgår, torde det ej heller kunna betvivlas, att den nu förefintliga bristen åsamkats ej blott under år 1909 utan äfven under ett eller flera föregående års öfningar. Enligt gjorda beräkningar, grundade på uppgifter, som inhämtats å flottans stationer, hafva 1909 års öfningar, »därest i bil. I angifna beräkningsgrunder och förutsättningar tillämpas», belastat öfningsanslaget med i rundt tal 2,136,000 kronor och sålunda förorsakat en öfverbetalning för nämnda år af omkring 336,000 kronor. Den enligt vår beräkning nu förefintliga bristen uppgår emellertid, såsom ofvan omförmälts, till omkring 1,034,000 kronor, hvadan alltså redan vid 1909 års ingång måste hafva förefunnits en brist, motsvarande skillnaden mellan dessa tal eller omkring 698,000 kronor.

Enligt chefens för marinstaben och inspektörens af flottans öfningar till sjöss i skrifvelse den 25 februari 1909 gjorda beräkning, hvilken grundade sig på marinförvaltningens den 16 i samma månad lämnade uppgift å de medel af öfningsanslaget, som under år 1909 voro påräkneliga, skulle emellertid, om däruti inberäknades på öfningsanslaget belöpande andel af redan förskotterade medel för på expedition vid årsskiftet varande fartyg, äfvensom vissa kända andra utgifter, hvilka tillhörde utgiftsposterna å 1909 års anslag, denna brist då endast hafva utgjort omkring 305,000 kronor. Häraf framgår, att marinförvaltningens uppgift år 1909 var än mera vilseledande än i år, men angifvande en för stor, i stället för såsom nu var fallet, eu för liten behållning å anslaget. Hade ej så varit fallet, hade gifvetvis 1909 års öfningsprogram kommit att undergå en reduktion utöfver den, som verkställdes på grund af nyssnämnda uppgift, hvarigenom den nu förefintliga bristen äfven kommit att erhålla mindre dimensioner. Lätteligen torde inses, att då marinförvaltningens uppgifter å medelstillgången under två på hvarandra följande år, enligt hvad af de nu gjorda undersökningarna framgått, kunna variera mellan omkring 393,000 kronor utöfver och 300,000 kronor under den verkliga tillgången, möjligheten att rätt afpassa öfningarnas omfång måste blifva högst ringa.

Såsom ytterligare bidragande orsaker till den nu förefintliga bristens uppkomst må anföras:

att sjömanskåren under åren 1908 och 1909 tillförts en ovanligt stor myckenhet kontraktanställdt manskap (resp. omkring 911 och 767 man mot 366 man under år 1907) hvarigenom under förstnämnda tvenne år öfningsanslaget i högre

grad än som kunnat beräknas drabbats af expeditionskostnaderna för de rustade fartygen;¹⁾

att under år 1909 i samband med vidtagen minskning från 81 till 72 månader af den tjänstetid, som fordras för befordran till underofficerskorpral, en omläggning af stammanskapets utbildningskurser ägt rum, hvarigenom en tillfällig forcering af utbildningen framkallats och det bland annat blifvit nödvändigt att under nämnda år, i motsats till hvad som under de följande blifver fallet, anordna skjut- och signal-skolor för 1:a och 2:a kl. sjömän såväl på våren som på hösten; en åtgärd som ensamt för sig förorsakat en extra kostnad för öfningsanslaget af minst 200,000 kronor; samt

att såväl under år 1908 som 1909 flottans fartyg i stor utsträckning tagits i anspråk för att enligt gängse internationellt bruk representera landet vid högtidliga tillfällen eller besök af främmande statsöfverhufvuden och eskadrar, hvarigenom en del opåräknade rustningar samt förflyttningar af fartygen nödvändiggjorts.

Innan förslag till de åtgärder, som med anledning af den nu förefintliga ställningen af oss framläggas, torde det vara erforderligt att beröra frågan om det hittills använda sättet för öfningsanslagets disponerande.

På grund af svårigheten att i förväg beräkna fartygens expeditionskostnader och särskildt den del af desamma, som bör påföras hvarje särskildt anslag, har ofta nog den på de olika anslagen belöpande verkliga kostnaden för sjöexpeditionerna visat sig icke motsvara den beräknade. För utjämnande af härigenom på öfningsanslaget uppkommande öfverbetalningar har sedan lång tid tillbaka tillämpats den praxis, att desamma balanserats genom att under följande år minska antalet rustade fartyg eller expeditionernas längd.

Öfningsanslaget har härigenom kommit att få karaktären af ett från år till år fortlöpande konto, hvilken karaktär än tydligare framträder därigenom, att för hvarje år marinförvaltningen å desamma endast afför de utgifter, som funnits upptagna å från stationerna under året i fråga inkomna kassaredogörelser, oberoende af, under hvilket år de i dessa redogörelser upptagna fartygens expeditioner ägt rum. På grund af det ofvan nämnda försenandet af fartygsredogörelsernas slutliga bokförande i till marinförvaltningen ingående räkenskaper har därför ej heller för år 1908 och närmast föregående år någon brist i anslaget förefunnits i boksluten för samma år. Sålunda utvisade 1908 års bokslut ett öfverskott af omkring 30,000 kronor, oaktadt enligt ofvanstående en brist på omkring 698,000 kronor i verkligheten förefanns. För en del år sedan har, då brist i öfningsanslaget vid bokslutet någon gång förefunnits, denna brist af marinförvaltningen redovisats såsom försök mot ersättning af följande års öfningsanslag, utan att detta, så vidt vi hafva oss bekant, föranledt någon anmärkning. Öfningsanslagets karaktär af reservationsanslag har sålunda förut icke uppfattats allt för snävt.

För afhjälpan af den brist i öfningsanslaget, som nu förefinnes, synas oss endast två utvägar erbjuda sig, nämligen antingen anskaffande af ett för ändamålet afsedt extra ordinarie anslag, eller ock inskränkning under den närmaste framtiden af

¹⁾ Såsom ett exempel på de differenser, som af dylik anledning kunna uppkomma, må anföras, att om de värnpliktiga, som under öfningsåret 1908—1909 till ett antal af omkring 1,539 man öfvades i rekryt- och yrkesskolor för värnpliktiga och stamrekryter, uppgått till 200 man mindre, än som var fallet, och samtidigt antalet i nämnda öfningar deltagande stamrekryter med samma siffra öfverstigit det i verkligheten befintliga, detta kommit att medföra en pluskostnad å öfningsanslaget af omkring 140,000 kronor och lika stor minskning å bevärningsanslaget.

öfningarnas omfattning. Enär det icke torde tillkomma oss att bedöma, huruvida eller i hvad utsträckning det förstnämnda alternativet kan ifrågasättas, hafva vi ansett oss böra grunda vårt förslag på den sistnämnda utvägen, ehuru det synes oss uppenbart, att starka betänkligheter måste upprepa sig mot ett dylikt förfaringssätt, hvilket kommer att medföra en betydlig nedsättning af flottans stridsberedskap och utöfva ett ofördelaktigt inflytande på den jämna gången af personalens utbildning. Vi anse oss därför äfven, på det å ena sidan ej alltför svåra rubbningar i nu nämnda hänseenden må uppstå, men å andra sidan återgången till normala förhållanden må ske så hastigt som möjligt, böra utgå ifrån, att den tidrymd, efter hvars förlopp jämvikt i öfningarna beräknas åter hafva inträdt, inskränkes till att omfatta åren 1910 och 1911. För denna plans genomförande fordras sålunda, att för år 1910 förskottas erforderliga medel att ersättas af följande års öfningsanslag. Af de beräkningar, som nu kunna göras, framgår, att för dylikt ändamål bör under år 1910 disponeras omkring 667,000 kronor af 1911 års anslag.

Med återstoden af 1911 års anslag skulle sedermera, därest icke oförutsedda omständigheter tillstöta, kunna gäldas de kostnader, som under nämnda kalenderår förutsättas komma att drabba öfningsanslaget.

Hvad beträffar de olika slag af öfningar, som under ofvannämnda år böra underkastas inskränkningar, äro vi af den uppfattningen, att de fartyg, å hvilka skolor och särskilda utbildningskurser äro anordnade, böra i största möjliga grad lämnas oberörda, och att inskränkningarna därför i främsta rummet böra drabba tillämpningsöfningarna under senare delen af sommaren och å det s. k. långresefartyget. Under år 1910 har det dock ansetts möjligt att förkorta äfven sjökadetternas och skeppsgossarnas öfningar med omkring 1 månad, men en dylik inskränkning torde icke vara rådlig att i lika stor utsträckning vidtaga två år å rad. Likaså anse vi, att de viktiga tillämpningsöfningarna å långresefartyget, där de nyligen karlskrifna skeppsgossarna, som en gång skola fylla flottans underbefälsgrader, erhålla sin första utbildning å större stridsfartyg, icke kunna utan den allvarligaste olägenhet indragas under mer än en vinter, nämligen vintern 1910—1911.

Hvad beträffar tillämpningsöfningarna under senare delen af sommaren å den då rustade kustflottan, har det befunnits nödvändigt att inskränka desamma till att omfatta omkring 4 veckor under hvardera af åren 1910 och 1911, äfvensom att under dessa år indraga vissa skjutningar. För att de värnpliktigas utbildning må kunna fullgöras under så gynnsamma omständigheter, som förhållandena medgifva, har det ansetts lämpligt att förlägga dem till härför särskildt afsedda stillaliggande bevaringsafdelningar, en åtgärd som för öfrigt betingas redan af omöjligheten att å stationerna bereda erforderligt kasernutrymme och tillfälle till lämpliga öfningar.

Genom den sålunda föreslagna åtgärden skulle kostnaden för de värnpliktigas öfningar efter den 1 juli innevarande år komma att med omkring 130,000 kronor understiga den förut beräknade.

Den sedvanliga kanonbåtsexpeditionen vintertid till västkusten har förutsatts icke vidare komma att bekostas af öfningsanslaget.

De närmare detaljerna af 1910 års öfningsplan samt de allmänna dragen af de öfningar, som synas böra anordnas under år 1911, framgå af bil. II; i bil. III återfinnas tillhörande kostnadsberäkningar och i bil. IV förslag till personalfördelningstabläer för innevarande års sommar.

På grund af hvad ofvan anförts, få vi därför vördsamt föreslå, att den i bil. II upptagna öfningsplanen för år 1910 måtte läggas till grund för årets öfningar

samt att de åtgärder, som omförmälas i bil. I, måtte vidtagas, och de order, som föreslås i bil. V, utfärdas.

Skulle detta vårt förslag vinna gillande, torde något deltagande från flottans sida i den krigsöfning vid Karlskrona, som af chefen för marininstaben föreslagits att äga rum innevarande år, icke kunna påräknas med mindre samtliga kostnader för ett dylikt deltagande utgå af anslaget till krigsöfningar vid kustpositionerna.

Slutligen få vi anhålla, att, för den händelse de af marinförvaltningen och chefen för marininstaben efter samråd med inspektören af flottans öfningar till sjöss genom skrifvelse den 25 sistlidna april föreslagna åtgärderna komma att vidtagas. följande under upprättandet af vårt nu afgifna förslag framträdande önskemål måtte beaktas, nämligen:

a. vidtagandet af åtgärder för att förenkla och så ordna räkenskapsväsendet, att ej blott hvarje år före den 15 februari kan erhållas en tillräckligt pålitlig uppgift om öfningsanslagets ställning vid föregående års utgång, däri inräknadt kostnaderna till nämnda tid jämväl för på expedition varande fartyg, utan äfven att fördelningen af expeditionskostnaderna mellan öfnings- och bevaringsanslagen göres så pass konstant, att densamma kan i förväg beräknas och icke behöfver röna inverkan af tillfälliga fluktuationer i besättningarnas sammansättning; samt

b. anordnandet af en permanent kontroll öfver, att öfningsanslaget icke användes för andra utgifter än sådana, för hvilka det är afsedt; börande af detsamma vissa bestämda belopp, som icke få öferskridas, anvisas för stationernas skolor.

Remisshandlingen återgår.

Stockholm den 13 maj 1910.

Under chefens för marininstaben sjukdom

W. DYRSSEN

GUST. af KLINT

Inspektör af flottans öfningar till sjöss.

Björn Holmgren.

Bilaga I.

Approximativ beräkning öfver ställningen för reservationsanslaget till flottans öfningar den 1 januari 1910.

Räkenskapsbehållningen från år 1908 utgjorde	kr.	30,012: 82
1909 års anslag	„	1,800,000: —
1910 års anslag	„	1,800,000: —
	kr.	3,630,012: 82.
Efter afdrag af utgifter, som under år 1909 bokförts å öfningsanslaget till belopp af	„	2,019,606: 95
uppkommer en räkenskapsbehållning af 1910 års anslag till belopp af	kr.	1,610,405: 87
<i>Denna behållning minskas af följande vid 1909 års utgång icke formellt bokförda utgifter för 1909 års fartygsexpeditioner. ¹⁾</i>		
1:o) på öfningsanslaget belöpande andel i kontanta utgifterna enligt Karlskrona stations fartygsredogörelser, därvid samfällda utgifterna fördelats i enlighet med föreskrifterna i K. Br. den $\frac{14}{8}$ 1903 utan tillämpning af tilläggsbestämmelsen i K. Br. den $\frac{4}{12}$ 1908	kr.	692,640: —
2:o) på öfningsanslaget belöpande andel i år 1910 vid Karlskrona station bokförda utgifter för 1909 års fartygsexpeditioner, därvid samfällda kostnaderna fördelats på nyssnämndt sätt	„	109,709: —
	kr.	802,349: —
Med användande af den fördelningsgrund, som är föreskrifven genom K. Br. den $\frac{4}{12}$ 1908, beräknas nyssnämnda utgift komma att minskas med	„	43,468: —
	kr.	758,881: —
3:o) på öfningsanslaget belöpande medel i kontanta utgifter enligt Stockholms stations fartygsredogörelser samt i utgifterna för konsumerad utredning å de fartyg, nyssnämnda redogörelser afse	„	363,757: —
	„	1,122,638: —

¹⁾ Vid 1909 års utgång voro samtliga expeditionskostnader t. o. m. år 1908 formellt bokförda.

Häri genom nedgår tillgången af 1910 års anslag till kr. 487,767: 87

Denna tillgång ökas med följande belopp, för hvilka godtgörelse beräknas tillföras öfningsanslaget:

1:o) Vid Stockholms station hafva 1909 års ut- och afrustningskostnader samt diverse utgifter för fartyg, som varit använda för stam och beväring, i sin helhet bokförts å öfningsanslaget, hvadan under innevarande år, då 1909 års fartygsredogörelser komma att i räkenskapen ingå, den på beväringensanslaget belöpande andelen i nyssnämnda kostnader kommer att omföras mellan båda anslagen. Det belopp, som därvid kommer att godtgöras öfningsanslaget, beräknas uppgå till kr. 49,871: —

2:o) K. Br. den $\frac{4}{12}$ 1908 med tilläggsbestämmelse rörande fördelningen af kostnader mellan öfningsanslaget och beväringensanslaget har icke vunnit tillämpning å 1908 års expeditionskostnader, vare sig i Karlskrona eller i Stockholm. Då denna tilläggsbestämmelse, hvartill förslag af chefen för marinstaben afgafs redan i januari 1908, torde hafva varit afsedd att tillämpas på 1908 års expeditionskostnader, ehuru särskild föreskrift därom icke meddelades, synes en dylik föreskrift nu böra utfärdas. Vid sådant förhållande och då enligt härofvän upptagen beräkning, en dylik fördelning med afseende å Karlskrona stations expeditionskostnader år 1909, som belöpa på öfningsanslaget, angifvit en minskning i öfningsanslagets andel med omkring 43,500, torde 1908 års expeditionskostnader för båda stationerna kunna beräknas minskas med omkring ,, 53,500: —

3:o) Utgiftssumman för år 1909, enligt ofvanstående 2,019,606: 95, innefattar en del sådana utgifter, som hafva afseende på fartygsexpeditioner, som påbörjats under år 1909, men icke afslutats samma år, hvarför dessa kostnader böra bestridas af 1910 års anslag. Det härför bokförda beloppet bör därför i denna beräkning afdragas nyssnämnd utgiftssumma för att tilläggas ofvanstående behållning af 1910 års anslag:

Karlskrona 1:a rekrytafd. 1909—1910, Karlskrona station	kr.	9,360: —
d:o Stockholms station	„	1,000: —
Stockholms rekrytafd. 1909—1910, Freja	„	2,273: —
d:o Svea,	„	2,000: —
d:o Göta,	„	1,000: —

transport kr. 15,633: — kr. 103,371: — kr. 487,767: 87

	transport kr. 15,633: —	kr. 103,371: —	kr. 487,767: 87
Oscar II, långresa 1909—1910	„	6,324: —	
Svensksund, vinterexped. 1909—			
1910	„	2,160: —	„ 24,117: —

4:o) Utgiftssumman för 1909 innefattar äfven expeditionskostnader för till kustartilleriets förfogande ställda torpedbåtar, hvadan dessa kostnader beräknas blifva öfningsanslaget godtgjorda af kustartilleriets anslag. Dessa kostnader utgöra omkring

„ 132: —

5:o) För följande under sistförflutna åren förekomna expeditioner med nybyggda fartyg för deras förande från byggnadsorten m. m. hafva följande ungefärliga kostnader utgått af öfningsanslaget:

för Plejad	kr. 1,425: 63
„ Oscar II	„ 14,109: 05
„ Fylgia	„ 14,049: 85
„ Ragnar	„ 2,442: 87
„ Sigurd	„ 844: 02
„ Iris	„ 463: 41
„ Thetis	„ 490: 44
„ Spica	„ 661: 79
„ Astrea	„ 491: 23
„ Antares	„ 368: 78
„ Arcturus	„ 512: 19
„ Argo	„ 644: 45
„ Hvalen	„ 6,352: 20
„ Undervattensbåtarna 2 & 3	„ 4,880: 71
	kr. 47,736: 62

Då dessa kostnader hänföra sig till nybyggnadsanslagen, torde ersättning till öfningsanslaget kunna påräknas för de exakta kostnaderna af nämnda slag och sålunda här kunna såsom en öfningsanslagets fordran upptagas ungefärligen

„ 47,736: —

6:o) I det belopp, hvarmed minskning häröfvan gjorts under punkt 1:o) eller 692,640 kr. ingår ett belopp af 6,530 kr., utgörande ombord å Jacob Bagge och Urd utbetalda kostnader under den tid dessa fartyg stått till K. befallningshafvandes i Göteborgs och Bohus län förfogande. Såväl detta belopp som också kostnaden för konsumerad utredning, beräknad till omkring 1,000 kr., ingående i de år 1909 bok-

transport kr. 175,356: — kr. 487,767: 87

	transport	kr. 175,356: —	kr. 487,767: 87
	förda utgifterna, böra i sinom tid ersättas, hvarför såsom öfningsanslagets fordran här utföres	„	7,530: —
7:o)	Enligt vunnen upplysning kommer öfningsanslaget att innevarande år genom K. marinförvaltningens försorg godtgöras för för högt debiterad ammunitionskostnad under åren 1908 och 1909 (bilaga). Hela det ifrågavarande beloppet utgör omkring 28,000 kr., hvaraf öfningsanslaget kan påräkna omkring	„	14,000: —
8:o)	För reparationer under år 1909 af å vissa fartyg inträffade skador, hvilka reparationskostnader utgått af öfningsanslaget, äro vederbörande leverantörer skyldiga att inbetala ersättning med omkring	„	1,136: —
9:o)	Å tit. 150, flottans öfningar, allmänna utgifter, vid Stockholms station bokförda belopp hafva, i de fall då utgifterna hänfört sig till expeditioner med stammanskap och beväring, icke blifvit föremål för fördelning mellan vederbörliga anslag. I den mån sådan fördelning låter sig göra enligt nu gällande bestämmelser, bör den alltså äga rum; i annat fall torde särskilda föreskrifter om denna fördelning böra blifva erforderliga. Under alla förhållanden bör någon ersättning tillkomma öfningsanslaget från beväringensanslaget, hvarför här upptages en efter en årsutgift om cirka 50,000 kr. ungefärligen beräknad godtgörelse för åren 1908 och 1909 med	„	28,000: —
10:o)	Utgifterna å tit. 287, exercis-, underbefäls- och minskolorna vid båda stationerna, hafva hittills ensamt drabbat öfningsanslaget. Då åtskilliga kostnader å denna titel äro af natur, att de rätteligen böra bestridas af såväl öfnings- som beväringensanslaget samt ofvannämnda K. Br. den 14/8 1903 enligt punkt 13 afsett en sådan fördelning, torde, äfven om svårighet mött att tillämpa bestämmelsen ifråga, det vara öfningsanslagets rätt att göra anspråk på någon ersättning från beväringensanslaget. Efter en ungefärlig beräkning af 10 % af det å titeln för år 1908 bokförda beloppet för båda stationerna, omkring 84,000 kr., torde ersättning för åren 1908 och 1909 kunna upptagas till	„	16,000: —
11:o)	För år 1909 har ett belopp af 8,000 kr. utgått af öfningsanslaget till bekostande af rök-		

transport kr. 242,022: — kr. 487,767: 87

transport kr. 242,022: — kr. 487,767: 87

svagt krut, hvilket belopp af Kungl. marinförvaltningen i räkenskaper omförts till materialförrådet. Då kostnaden för kasseradt röksvagt krut icke synes böra ersättas af öfningsanslaget, och då det röksvaga krut, som under expedition konsumeras, ersättes vederbörligt förråd i vanlig ordning, torde en ändring i det Kungl. marinförvaltningens beslut, enligt hvilket omföringen ägt rum, böra åvägabringas. Öfningsanslaget synes därför böra återfå det för år 1909 därifrån öfverförda beloppet.....

,, 8,000: —

12.o) Då de för Oden och Niord år 1909 bokförda kostnader för konsumerad utredning samt för rustning och diverse utgifter uppgått till ansevärliga belopp i jämförelse med samma slags kostnader för andra pansarbåtar, hvilka varit använda för ändamål, motsvarande Odens och Niords, förelåg sannolika skäl för att felaktigheter i något afseende kunde vidlåda de bokförda kostnaderna å dessa fartygs expeditionstitlar. En med anledning däraf gjord närmare undersökning har också gifvit vid handen, att kostnad för vid Stockholms stations varf utförda arbeten m. m. för de båda fartygens allmänna och särskilda underhåll samt deras sjöinstrument, hvilka kostnader blifvit samma station ersatta af Karlskrona station, därvid debiterats expeditionstitlarna, ehuru de rätteligen bort drabba underhållsanslaget. Härvid har särskildt beaktats följande vid Karlskrona station under år 1909 bokförda utgifter, som fördelats på Odens och Niords expeditionstitlar:

anordn. N:o 101 d. $\frac{22}{1}$ 09, fol. 245

Oden kr. 18,761: 01

Niord ,, 16,544: 66

anordn. N:o 2100 den $\frac{24}{5}$ fol.

19835 — Oden ,, 2,119: 08

Niord ,, 3,370: 71

anordn. N:o 2143 den $\frac{26}{5}$ 09 fol.

19972 — Oden ,, 25,235: 65

Niord ,, 32,816: 03

kr. 98,847: 14

Enligt ordalydelsen i de särskilda ersättningsuträkningar, hvaraf anordningarna bestå, utgöra följande poster kostnader för expedition

transport kr. 250,022: — kr. 487,767: 87

transport kr. 250,022: — kr. 487,767: 87

med resp. Oden och Niord: enl.				
anordn. N:o 101	Oden		kr.	18,724: 61
	Niord		„	16,517: 23
enl. anordn. N:o 2100	Oden	—	„	2,042: 02
„	Niord	—	„	3,263: 90
enl. anordn. N:o 2143	Oden	—	„	7,365: 93
„	„	„	„	326: 73
„	„	„	„	7,941: 65
„	Niord	—	„	9,427: 73
„	„	„	„	738: 66
„	„	„	„	9,771: 97
				kr. 76,120: 43

Öfriga i förstnämnda summa ingående poster, tillsammans 22,726: 71, utgöras enligt ordalydelsen i nyssnämnda ersättningsuträkningar af underhållskostnader för fartygen ifråga. Genom att äfven detta belopp ingått såsom expeditionskostnad, har dels öfningsanslaget, dels beväringanslaget drabbats af kostnaden. Beloppet i fråga bör alltså ersättas de båda anslagen från underhållsanslaget. Hvad som belöper å det ena eller andra anslaget kan nu icke exakt uppgifvas, då fördelningsgrunden icke är känd, men torde hvad öfningsanslaget angår kunna beräknas uppgå till omkring 11,000 kronor, hvarför detta belopp här utföres såsom tillgång kr. 11,000: —

13 o) Till pansarbåtarna Oden och Niord utleverades från Stockholms materialförråd hösten 1908 utredning till belopp af 215,689: 96 för Oden och 226,214: 42 för Niord. Efter det Stockholms stations kraf härför godkänts af Karlskrona station, blefve resp. belopp anordnade å expeditionstitlarna och godtgjorda Stockholms station. Då sedermera efter slutade expeditioner med fartygen utredningsuppbörderna afleverades till Karlskrona stations materialförråd, ägde expeditionstitlarna att undfå godtgörelse af materialförrådet i Karlskrona för den inlevererade behållningen. För detta ändamål har också omföring i räkenskaperna under år 1909 ägt rum. Vid värdesättandet af den därvid inlevererade artilleriammunitionen har emellertid andra medelpris blifvit använda än de, som vid samma utrednings utbekommande från Stockholms materialförråd vore använda. Olikheten i de priser, som varit

transport kr. 261,022: — kr. 487,767: 87

transport kr. 261,022: — kr. 487,767: 87

bestämmande för artilleriammunitionens värde å ena sidan vid utbekommandet från Stockholms materialförråd och å andra sidan vid behållningens inleverering till Karlskrona stations materialförråd, har emellertid föranledt till en särdeles hög kostnad under rubriken materialkonsumtion, hvarom omnämnes under punkt 12:o här ofvan; den inlevererade artilleriammunitionen har blifvit expeditionstitlarna ersatt med:

för Oden	kr. 167,072: 67
„ Niord	„ 184,466: —
	kr. 351,538: 67

Med användning af de priser, dessa fartygstitlar fått betala för den från Stockholms förråd utbekomna artilleriammunitionen, å den behållning, som till Karlskrona förråd inlämnats, skulle motsvarande siffror blifva:

för Oden	kr. 198,564: 06
„ Niord	„ 212,842: 84
	kr. 411,406: 90

Sålunda bör materialförrådet i Karlskrona ytterligare erlägga godtgörelse för den inlevererade artilleriammunitionen med skillnadsbeloppet mellan nyssnämnda båda summor eller 59,868: 23, som bör efter fördelning tillkomma dels öfningsanslaget, dels bevaringsanslaget. Då i denna approximativa beräkning den influtna ersättningen af 351.538: 67 blifvit mellan de båda anslagen fördelad ungefärligen efter förhållandet 2:5, kan öfningsanslagets andel i det ofvannämnda tilläggsbeloppet beräknas till i rundt tal kr. 17,000: — kr. 278,022: —

Den 1 januari 1910 förfogade alltså öfningsanslaget öfver en tillgång af omkring kronor 765,789: 87.

Anmärkning:

Kungl. Marinförvaltningen har beträffande medelstillgången å öfningsanslaget anfört följande:

»Marinförvaltningen har nu med ledning af tillgängliga handlingar upprättat uppgift å disponibla tillgången å reservationsanslaget till flottans öfningar under

innevarande år, hvilken uppgift tillika med ofvannämnda från stationsbefälhafvarna inkomna uppgifter härmed öfverlämnas. Nyssnämnda tillgång har i marinförvaltningens uppgift beräknats till 1,564,805 kronor 87 öre. Härvid är dock att märka, att, på sätt framgår af de från stationsbefälhafvarna inkomna uppgifterna, hafva enligt 1909 års räkenskaper för flottans öfningar blifvit förskottsvis bestridda ännu icke formellt afförda utgifter till belopp af:

för Karlskrona station	kronor 2,541,766: 64
» Stockholms »	» 220,000: —
	Summa kronor 2,761,766: 64.

Af denna summa kommer att afföras, bland annat, en del å anslaget till flottans öfningar och en del å anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar. Storleken af de särskilda belopp, som sålunda afföras å nämnda båda anslag, kan icke till siffran exakt angifvas, innan vederbörande fartygslikvider inkommit och hunnit granskas. Om 1907 års fartygslikvider, de sista, som äro fullständigt färdiga, finge läggas till grund för beräkningen, skulle dessa belopp uppgå, approximativt, för anslaget till flottans öfningar till 1,100,000 kronor och för anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar till 940,000 kronor. — — — — —

Den innevarande år disponibla tillgången å anslaget till flottans öfningar utgöres alltså af hvad som återstår, sedan från ofvan förstnämnda 1,564,805 kronor 87 öre dragits det belopp af de förskottsvis bestridda utgifterna, som enligt hvad nyss är sagdt utgå af öfningsanslaget.»

I fråga om denna beräkning är att märka, dels att ett belopp af 220,000 kronor, hvilket i uppgiften från Stockholms station uttryckligen betecknats såsom ensamt belöpande på öfningsanslaget, synes hafva af Kungl. Marinförvaltningen gjorts till föremål för fördelning mellan resp. anslag;

dels ock, att uppgiften från Karlskrona station, hvilken icke tydligt angifver, huruvida all från flottans förråd till fartygen utlämnad och konsumerad utredning blifvit af öfningsanslaget förråden godtgjord, beräknats innefatta samtliga återstående kraf på öfningsanslaget, ehuru i verkligheten en skuld af omkring 100,000 kronor (ingående i här ofvan upptagna beloppet 109,709 kronor) förefanns för dylik utredning.

Om i Kungl. Marinförvaltningens beräkning den förstnämnda af dessa omständigheter beaktas, borde afdraget å den ofvan angifna medelstillgången af 1,564,805 kronor 87 öre hafva blifvit som följer:

för Karlskrona station, 40 proc. af kr. 2,541,766: 64 eller omkr. kr. 1,017,000: —
220,000: —
Summa kronor 1,237,000: —.

Hade sedan jämväl skulden för utredning till Karlskrona stations fartyg (omkring 100,000 kronor) tillagts nyssnämnda afdrag, hade detsamma kommit att uppgå till omkring 1 337,000 kronor, hvadan alltså den disponibla tillgången å 1910 års anslag kommit att inskränka sig till omkring 228,000 kronor i stället för den af ämbetsverket beräknade af omkring 465,000 kronor.

P. M.

ang. retroaktiv nedsättning af priser å viss ammunition för åren 1908 och 1909.

21 och 15 cm. hpgr. M 98 tj., hvilka under senaste åren endast fått användas oladdade och för öfningsbruk, torde kunna nedsättas till det pris, som betingas af 21 och 15 cm exercisprojektiler respektive eller

21 cm. hpgr. M 98 tj. från 125 kronor till 50 kronor.

15 » » » » » 40 » » 25 »

6,5 mm. sk. p. M 94, för hvilka på grund af arméförvaltningens äldre pris debiterats 0,10 kronor stycket, torde kunna nedsättas med 0,02 kronor stycket till 0,08 kronor.

Den härigenom vunna besparingen för de anslag, som skola ersätta den förbrukade ammunitionen af ofvanstående slag beräknas blifva följande:

	år 1908	år 1909
för 21 cm. hpgr. M 98 tj. afgår.....	2,569: 20	3,525: —
» 15 » » » » »	4,840: —	2,550: —
» 6,5 mm. sk. p. M 94 »	7,439: 98	7,082: 44
Summa	14,849: 18	13,157: 44

eller tillsammans kronor 28,006: 62.

Bilaga C.

Till Statsrådet och Chefen för Kungl. Sjöförsvarsdepartementet.

Med underdånig skrifvelse den 30 mars 1910 afgaf Kungl. Marinförvaltningen till Kungl. Maj:t uppgift i fråga om de för flottans öfningar samma år tillgängliga medel. Ämbetsverket meddelade därvid hufvudsakligen följande.

För att kunna fullgöra åliggandet med afseende å dylik uppgift erfordrades för ämbetsverket uppgifter från flottans stationer å de vid årets början återstående kostnader för föregående år, hvilka skulle utgå af anslaget till flottans öfningar. Enligt stationsbefälhafvarna meddelad föreskrift hade dylika uppgifter skolat till Kungl. Marinförvaltningen inkomma senast den 15 januari. Från stationsbefälhafvaren vid flottans station i Stockholm hade sådan approximativ uppgift inkommit den 8 februari 1910. Af stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona, hvilken erinrats om att skyndsammast möjligt inkomma med dylik uppgift beträffande Karlskrona station, hade sådan afgifvits med skrifvelse den 12 mars 1910, hvaruti anförts, att det ännu ej låte sig göra att uppgifva beloppet af återstående kostnader ensamt för öfningsanslaget, utan att i det uppgifna beloppet inginge kostnader, som komme att utgå af anslagen till sjöbeväringens vapenöfningar, till aflöning för flottans kårer och stater samt till naturaunderhåll åt personal vid flottan.

Kungl. Marinförvaltningen hade emellertid med ledning af tillgängliga handlingar upprättat och öfverlämnade uppgift å den för ändamålet disponibla tillgången. Denna beräknades i uppgiften till 1,564,805 kronor 87 öre, men erinrade ämbetsverket, hurusom det dock vore att märka, att, på sätt framginge af de tillika öfverlämnade, från stationsbefälhafvarna inkomna uppgifterna, enligt 1909 års räkenskap för flottans öfningar blifvit förskottsvis bestridda ännu icke formellt afförda utgifter till belopp af:

för Karlskrona station	kronor 2,541,766: 64
» Stockholms »	» 220,000: —
	Summa kronor 2,761,766: 64.

Af denna summa komme att afföras, bland annat, en del å anslaget till flottans öfningar och en del å anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar. Om 1907 års fartygslikvider, de sista, som voro fullständigt färdiga, finge läggas till grund för beräkningen af de belopp, som skulle afföras å hvardera anslaget, skulle dessa belopp uppgå, approximativt, för anslaget till flottans öfningar till 1,100,000 kronor och för anslaget till sjöbeväringens vapenöfningar till 940,000 kronor. Möjligen, tillade ämbetsverket, torde dock den från förutvarande 172 till 300 dagar ökade

tjänstgöringstiden för de värnpliktige, som inskrifvits från och med år 1908 och tilldelats flottan, samt den omläggning af samöfningarna mellan stam och beväring, som sedan hösten 1908 ägt rum, komma att medföra någon förskjutning af fördelningen af ifrågakvarande utgifter. Då emellertid ännu ej ens 1908 års fartygslikvider föreläge färdiga, kunde icke angifvas, huruvida en dylik förskjutning skulle hafva någon afsevärd inverkan på ställningen å anslaget till flottans öfningar. Den år 1910 disponibla tillgången utgjordes alltså af hvad som återstode, sedan från förstnämnda 1,564,805 kronor 87 öre dragits det belopp af de förskottsvis bestridda utgifterna, som, enligt hvad nyss sagts, skulle utgå af öfningsanslaget.

Kungl. Marinförvaltningens ifrågakvarande skrifvelse öfverlämnades den 23 april 1910 af statsrådet och chefen för Kungl. Sjöförsvarsdepartementet till chefen för marininstaben och inspektören af flottans öfningar till sjöss med uppdrag att afgifva gemensamt förslag till dels ändringar i vissa redan beslutade eller föreslagna fartygsexpeditioner, dels åtgärder i öfrigt, hvilka ansåges böra vidtagas med anledning af den påvisade approximativa bristen i anslaget till flottans öfningar. I anledning häraf inkommo tjänstförrättande chefen för marininstaben — här nedan för korthetens skull benämnd stabschefen — och bemålde inspektör till statsrådet och chefen för Kungl. Sjöförsvarsdepartementet med en den 13 maj 1910 dagtecknad skrifvelse jämte 5 bilagor, af hvilka en, betecknad bil. I, innefattar en approximativ beräkning öfver nämnda anslags ställning den 1 januari 1910. De öfriga bilagorna hafva, enligt hvad stabschefens och inspektörens skrifvelse omnämner, innehållit, bil. II en öfningsplan för år 1910 samt de allmänna dragen af de öfningar, som syntes böra anordnas under år 1911, bil. III de till förra bilagan hörande kostnadsberäkningar, bil. IV förslag till personalfördelningstablå för 1910 års sommar samt bil. V, förslag till order.

Genom remiss den 17 maj 1910 å stabschefens och inspektörens berörda skrifvelse jämte därtill hörande bil. I har statsrådet och chefen för Kungl. Sjöförsvarsdepartementet däruppå anmodat Kungl. Marinförvaltningen att med anledning af samma skrifvelse så skyndsamt ske kunde inkomma med yttrande och förslag i förevarande ärende.

Därefter har Kungl. Marinförvaltningen från stationsbefälhafvarna vid flottans stationer infordrat yttranden i ärendet; och hafva sådana yttranden afgifvits af stationsbefälhafvaren vid flottans station i Stockholm i skrifvelse den 20 juni 1910 och af stationsbefälhafvaren vid flottans station i Karlskrona i skrifvelse den 23 i samma månad. Kungl. Marinförvaltningen har emellertid ansett sig icke böra afgifva det infordrade yttrandet innan, enligt från flottans stationer inkomna räkenskaper och uppgifter, samtliga på öfningsanslaget belöpande kostnader för 1909 års expeditioner och dylikt blifvit på anslaget afförda, enär, först sedan detta skett, öfningsanslagets för år 1910 verkliga ställning kunde uppgifvas; och har ämbetsverket vidtagit alla på detsamma beroende åtgärder för att bereda stationerna tillfälle att skyndsammast fullgöra hvad dem i sådant hänseende ålegat.

Sedan de för ändamålet erforderliga slutliga uppgifterna inkommit från Karlskrona station med skrivelser den 16 och 28 nästlidne december, samt från Stockholms station med skrifvelse den 21 i samma månad, får, med återställande af remissakten samt med öfverlämnande af stationsbefälhafvarnas ofvanberörda skrivelser den 20 och 23 juni 1910 jämte tillhörande bilagor, Kungl. Marinförvaltningen nu anföra följande.

I. *Kungl. Marinförvaltningens befattning med afseende å anslaget till flottans öfningar.*

Först bör med några ord klargöras frågan om, hvilken befattning ämbetsverket har med afseende å anslaget till flottans öfningar.

Öfver användningen af öfningsanslaget har Kungl. Marinförvaltningen icke bestämmanderätt. Uti ämbetsverkets hufvudbok finnes visserligen ett konto jämväl för öfningsanslaget. Men hvad å detta konto bokföres, är så godt som uteslutande de utgifter, hvilka antingen enligt af Kungl. Maj:t meddelade beslut skola utgå af detta anslag eller, och hufvudsakligen, enligt de månatligen inkommande kassaredogörelserna från flottans stationer blifvit därstädes under särskilda räkenskapstitlar bestridda för fartygs ut- och afrustning samt expeditioner, äfvensom vissa stationernas skolor, d. v. s. för flottans öfningar. Till nyssnämnda utgifter kunna nämligen icke räknas de penningförskott, hvilka stundom hos Kungl. Marinförvaltningen rekvireras för fartygsexpeditioner, men hvilka icke redovisas för ämbetsverket; ty förskottskvittot ingår såsom valuta i nästa penningremissa till vederbörande stationsbefälhafvare, och redovisningen för förskottets användning ingår i den redovisning, vederbörande befälhafvare för hela sin penninguppbörd afger till stationsbefälhafvaren vid expeditionens slut. Ej heller stationsbefälhafvaren, hvilken i regel tillhandahåller fartygschefen eller annan behörig befälhafvare de för fartygsexpedition eller annan öfning erforderliga medel, kan bestämma öfver ifrågavarande utgifters storlek, enär denna beror af de utaf Kungl. Maj:t anbefallda öfningarnas art och utsträckning, antalet fartyg som skola rustas o. s. v., för hvilket allt i regel programmet uppgjorts af flottans vederbörande militära myndigheter, d. v. s. chefen för marininstaben och inspektören af flottans öfningar till sjöss.

Kungl. Marinförvaltningen äger icke befogenhet att deltaga i planläggningen af öfningarna. Ej heller lärer någonsin ämbetsverkets yttrande hafva infordrats öfver de uppgjorda programmen, lika litet som de kostnadsberäkningar, hvilka må hafva legat till grund för programmen, meddelats ämbetsverket till kännedom. I öfverensstämmelse härmed hafva nu icke heller till Kungl. Marinförvaltningens yttrande öfverlämnats de till stabschefens och inspektörens ifrågavarande skrivelse hörande bilagor, som innefattat öfningsplan för år 1910 samt de allmänna dragen af de öfningar, som syntes stabschefen och inspektören böra anordnas under år 1911, kostnadsberäkningar för samma öfningar, förslag till personalfördelningstabläer för 1910 års sommar och förslag till order.

Kungl. Marinförvaltningens befogenhet och skyldighet i nu ifrågavarande afseende är, såsom regel betraktadt, endast att *dels*, efter granskning af stationernas månatliga kassaredogörelser, öfva tillsyn därå, att å öfningsanslaget icke obehörigen bokföras några utgifter, *dels* att i sin hufvudbok upptaga de rätteligen bestridda utgifterna för de öfningar, Kungl. Maj:t anbefallt, eller de öfriga utgifter, hvilka ämbetsverket själf med anledning af särskilda Kungl. Maj:ts beslut haft att bestrida å anslaget.

Endast i så sällsynta undantagsfall och med relativt så obetydliga belopp, att de knappast förtjäna att nämnas, har Kungl. Marinförvaltningen å öfningsanslaget beslutat någon utgift, som ej varit föranledd af Kungl. Maj:ts beslut, vare sig enligt nådigt bref eller i nådig generalorder. När emellertid så har skett, har *dels* någon

särskild omständighet förelegat, såsom att expedition eller annan öfning, som bort drabbas af utgiften, redan varit avslutad, eller för att undvika onödigg omgång, *dels* utgiften varit af den art, att den uppenbarligen måst utgå af öfningsanslaget. Sålunda har, på sätt närlagda uppgift å de i ämbetsverket under åren 1908 och 1909 gjorda utbetalningar och omföringar å anslaget utvisar, under år 1909 *ingen* och år 1908 *två* sådana utgifter förekommit, däraf den ena å *trettio* kronor, ersättning till en fiskare för i anledning af minöfningar och minsprängningar förstördt fiske, och den andra å *nittiofyra kronor 34 öre*, ersättning till Kungl. Telegrafstyrelsen för utgifter för nattjänstgöring å telegrafstation under gemensamma öfningar med armén och flottan. År 1910 har icke heller någon dylik utgift förekommit. Af öfningsanslagets sammanlagda belopp åren 1908—1910 eller 4,800,000 kronor har sålunda enligt Kungl. Marinförvaltningens beslut utgifvits inalles 124 kronor 34 öre.

Den uppgift angående öfningsanslaget, hvilken Kungl. Marinförvaltningen har att årligen till Kungl. Maj:t lämna, måste således — då man vid nyss påpekade förhållanden kan alldeles bortse från sist berörda, undantagsvis förekommande obetydliga utgifter — upptaga tillgången, sådan den ställer sig med hänsyn till *dels* och hufvudsakligen de utgifter, som enligt från flottans stationer till ämbetsverket inkomna kassaredogörelser med därtill hörande verifikationer bestridts å detta anslag, *dels* de belopp, som ämbetsverket utbetalt eller anbefallts att utbetala enligt särskilda af Kungl. Maj:t meddelade beslut.

Enär emellertid, såsom redan är anfördt, till fartygsexpeditioner för bestridande af utgifter under expeditioner förskottsvis utbetalas afsevärda belopp, hvilka samtliga efter avslutade expeditioner skola till stationerna redovisas och där fördelas under vederbörande anslag, har Kungl. Marinförvaltningen uti den skrifvelse, hvarmed uppgiften angående öfningsanslagets ställning lämnas, alltid ansett sig böra omnämna de af ämbetsverket eller eljest enligt för ämbetsverket tillgängliga uppgifter sålunda förskottrade beloppen och därvid anmärkt, huru mycket däraf under närmare angifna förutsättningar torde kunna approximativt beräknas skola belöpa på öfningsanslaget. En exakt siffra i detta afseende har så mycket mindre kunnat uppgifvas, som Kungl. Marinförvaltningen vid tidpunkten, då dess uppgift lämnats, ännu icke ägt tillgång till räkenskaperna för dessa expeditioner, samt ämbetsverket vidare, på sätt ofvan nämnts, icke får del af vare sig grunderna för planläggningen af eller kostnadsberäkningarna för expeditionerna och sålunda saknar möjlighet att på annat sätt bedöma den på öfningsanslaget belöpande kostnaden än approximativt med ledning af kostnaderna för tidigare års expeditioner.

II. *Stabschefens och inspektörens undersökning i fråga om öfningsanslagen.*

I stabschefens och inspektörens skrifvelse meddelas till en början, hurusom det snart visade sig, att Kungl. Marinförvaltningens uppgift å beloppet af de för år 1910 påräknliga medlen af anslaget till flottans öfningar icke kunde läggas till grund för de kostnadsberäkningar, hvilka måste göras för ernående af en fast utgångspunkt vid afgifvandet af det förslag, som affordrats stabschefen och inspektören. De hade därför funnit det nödvändigt att verkställa en del undersökningar för att, i den mån omständigheterna det medgäffe, utröna öfningsanslagets ställning, sådan denna, »med tillämpning af gällande föreskrifter för öfningskostnadernas fördelning mellan vederbörande anslag i verkligheten nu borde te sig». Den på grund häraf verkställda

undersökningen, hvars närmare resultat framginge af den vid skrifvelsen fogade bil. I, förklara stabschefen och inspektören utvisa, att med användande af i bilagan angifvet beräknings sätt och under förutsättning, att vissa där ifrågasatta åtgärder vidtagas, de medel, som den 1 januari 1910 stodo till förfogande för det med öfningsanslaget afsedda ändamålet, rätteligen bort beräknas till i rundt tal 766,000 kronor i stället för den ur Kungl. Marinförvaltningens skrifvelse framgående summan, 464,805 kronor 87 öre.

Stabschefens och inspektörens undersökning har hufvudsakligen omfattat räkenskaper, hvilka vid tiden, då Kungl. Marinförvaltningen aflät sin skrifvelse angående öfningsanslagets ställning, ännu voro under vederbörlig behandling vid flottans stationer och sålunda ännu icke till ämbetsverket inkommit, än mindre där kunnat blifva föremål för granskning. Om metoden för undersökningen äger Kungl. Marinförvaltningen icke närmare kännedom. Denna fråga har dock numera icke någon praktisk betydelse, sedan genom de från stationerna inkomna räkenskaperna och uppgifterna den på öfningsanslaget belöpande delen af de för 1909 års expeditioner och skolor förskottsvis bestridda utgifterna blifvit känd. Denna del utgöres af 1,103,159 kronor 7 öre eller omkring 3,000 kronor mera än som Kungl. Marinförvaltningen uti sin skrifvelse den 30 mars 1910 approximativt under närmare angifna förutsättningar i rundt tal beräknat. Den år 1910 disponibla tillgången å öfningsanslaget skulle alltså hafva utgjort omkring 461,000 kronor. Då likviderna för 1909 års expeditioner med de Karlskrona station tillhörande fartygen ännu ej inkommit och hunnit granskas, kan det ju vara möjligt, att de sålunda sist angifna siffrorna efter granskning af likviderna blifva föremål för någon jämkning. Denna lär dock, i allt fall i förhållande till anslaget storlek, icke hafva någon nämnvärd betydelse för den förevarande frågan.

Ämbetsverket går nu att beröra de i bil. I till stabschefens och inspektörens skrifvelse upptagna punkter.

Den disponibla tillgången å anslaget till flottans öfningar den 1 januari 1910 skulle utgjort 1,610,405 kronor 87 öre, därest ej från detta belopp skolat dragas *dels* ännu ej formellt afförda, men till siffran kända kostnader för Stockholms stations varfsdepartement, *dels* vissa beräknade kostnader för år 1910, äfvensom de på öfningsanslaget belöpande kostnaderna för oftaberörda, förskottsvis för 1909 års expeditioner bestridda utgifter. Nämnda belopp är i nyssnämnda bilaga upptaget såsom räkenskapsbehållning af 1910 års anslag.

Denna behållning är därupå i samma beräkning först minskad med en del poster, hvarigenom tillgången nedgått till visst angifvet belopp. Därefter har i beräkningen tillgången ökats med en del belopp, upptagna under särskilda moment.

Att i detalj ingå på *samtliga* de särskilda punkterna torde numera icke vara behöfligt. Vid tiden för stabschefens och inspektörens undersökning voro nämligen de fartygsredogörelser eller andra räkenskaper, ur hvilka ett flertal af de i beräkningen upptagna siffror sammandragits, ännu under förberedande behandling vid flottans stationer, och hade utgifterna för fartygsexpeditionerna, åtminstone hvad Karlskrona station anginge, då alls icke blifvit föremål för fördelning å vederbörande anslag.

Beträffande särskildt vissa angifna stationernas inbördes mellanhafvanden, synes behandlingen af räkenskaperna då icke hafva framskridit så långt, att anspråk på godtgörelse eller likvid, som den ena stationen i förevarande hänseenden till äfventyrs kunde hafva på den andra, blifvit framställda. I allt fall är det ju tydligt, att

Kungl. Marinförvaltningen vid afgifvande af sin approximativa uppgift icke haft anledning taga hänsyn till några så ovissa och i öfrigt för ämbetsverket alldeles okända faktorer. De fordringar, som stationerna i sådant afseende kunnat ställa på hvarandra, torde emellertid nu, sedan räkenskaperna för år 1909 vid stationerna avslutats, vara klarerade; och saknar Kungl. Marinförvaltningen vid sådant förhållande, och då, hvad stabschefen och inspektören rätteligen härutinnan anmärkt, torde vara iakttaget, anledning att vidare uppehålla sig vid *dels* de poster, som i utredningen upptagits under det belopp, hvarmed räkenskapsbehållningen af 1910 års anslag borde minskas, *dels* de i fråga om det belopp, hvarmed samma behållning ansetts skola ökas, under 1:o), 12:o) och 13:o) angifna poster å respektive 49,871 kronor, 11,000 kronor och 17,000 kronor.

Beträffande de öfriga momenten är följande att anföra.

Under 2:o) meddelas, att Kungl. brevet den 4 december 1908 med tilläggsbestämmelse rörande fördelning af kostnader mellan öfningsanslaget och bevaringsanslaget icke vunnit tillämpning å 1908 års expeditionskostnader, men att, då denna tilläggsbestämmelse »torde hafva varit afsedd att tillämpas på 1908 års expeditionskostnader, ehuru särskild föreskrift därom icke meddelades», en dylik föreskrift nu syntes böra meddelas; och ansåge vid sådant förhållande och enligt närmare angifven beräkningsgrund stabschefen och inspektören 1908 års expeditionskostnader för båda stationerna kunna beräknas minskas med omkring 53,500 kronor.

I anledning häraf får Kungl. Marinförvaltningen erinra, att den af stabschefen och inspektören ifrågasatta fördelningen af dessa utgifter ej äger otvifvelaktigt stöd af det nådiga brevet; att stationsmyndigheterna ansett sådan fördelning icke kunna äga rum med mindre än att uttrycklig föreskrift därom meddelas; samt att Kungl. Marinförvaltningen icke kan tillstyrka att numera dylik föreskrift varder utfärdad.

Under 3:o) förutsätta stabschefen och inspektören, att kostnad för fartygs-expedition, som fortlöper från ett år till ett annat, skall helt och hållet drabba anslaget för det senare året. Med sådant beräkningssätt hafva de vunnit en ökning i tillgången med 24,117 kronor. Förutsättningen har emellertid, vid uppgörande af beräkning öfver kostnaderna för fartygsexpeditioner, ej stöd i någon gällande föreskrift eller särskildt lämnadt medgifvande; och finner ämbetsverket sig ej kunna tillstyrka åtgärd för utfärdande af föreskrift i angifna syfte.

Under 4:o) meddelas, att utgiftssumman för år 1909 äfven innefattade expeditionskostnader för till kustartilleriets förfogande ställda torpedbåtar, hvadan dessa kostnader, som utgjorde omkring 132 kronor, beräknades blifva öfningsanslaget godtgjorda af kustartilleriets anslag.

I afseende härå må endast påpekas, att, när föreskrift ej meddelats, att kostnaderna skulle utgå af annat anslag, desamma med rätta blifvit påförda öfningsanslaget. Kungl. Marinförvaltningen anser det emellertid icke olämpligt, att i sådant fall som det förevarande kostnaderna bestridas af vederbörande anslag i stället för af öfningsanslaget.

Under 5:o) hafva stabschefen och inspektören ansett öfningsanslaget kunna från resp. anslag till fartygens nybyggnad påräkna ersättning för kostnaderna, 47,736 kronor 62 öre, för vissa expeditioner med nybyggda fartyg och fördenskull ökat tillgången med detta belopp.

I anledning häraf påpekas, att i alla de fall, då behörig föreskrift lämnats därom, att kostnaden för sådan expedition skulle utgå af byggnadsanslaget, Kungl. Marinförvaltningen tillsett, att föreskriften blifvit följd. Dylik föreskrift beträffande

de i förevarande moment omförmälda fartyg lärer icke hafva meddelats. Byggnadsanslagen för flertalet af dessa fartyg äro redan konsumerade eller disponerade, och kan sålunda i allt fall med afseende å detta flertal dylik föreskrift ej vidare ifrågakomma.

Under 6:o) har tillgången ansetts böra ökas med 7,530 kronor, kostnader för expeditioner med torpedkryssaren Jacob Bagge och kanonbåten Urd under den tid dessa fartyg varit ställda till Kungl. Maj:ts befallningshafvandes i Göteborgs och Bohus län förfogande. Angående dessa expeditioner får Kungl. Marinförvaltningen anföra, att genom nådigt bref den 18 juni 1910 förklarats, att af expeditionerna föranledda utgifter skulle af Kungl. Marinförvaltningen särskildt bokföras för att framdeles af ämbetsverket anmälas till ersättning, samt att utgifterna vid sådant förhållande icke torde komma att drabba öfningsanslaget.

Under 7:o) meddela stabschefen och inspektören, att enligt vunnen upplysning komme öfningsanslaget att år 1910 genom Kungl. Marinförvaltningens försorg godtgöras för för högt debiterad ammunitionskostnad under åren 1908 och 1909, och att hela det ifrågavarande beloppet utgjorde omkring 28,000 kronor, hvaraf öfningsanslaget kunde påräkna omkring 14,000 kronor.

Härom får Kungl. Marinförvaltningen upplysa, att den högre kostnaden rätteligen påförts eller skolat påföras öfningsanslaget, men att ämbetsverket af skäl, som närlagda utdrag ur dess protokoll för den 3 maj 1910 närmare utvisar, samma dag funnit sig böra besluta med retroaktiv verkan nedsättning af ifrågavarande ammunitions värde och motsvarande godtgörelse till öfnings- och beväringensanslagen, mot hvilket beslut likväl i ärendets handläggning deltagande amiralitetsrådet afgifvit reservation.

Under mom. 9:o) och 10:o) hafva stabschefen och inspektören anført följande:

»9:o) Å titel 150, flottans öfningar, allmänna utgifter, vid Stockholms station bokförda belopp hafva, i de fall, då utgifterna hänfört sig till expeditioner med stammanskap och beväring, icke blifvit föremål för fördelning mellan vederbörliga anslag. I den mån sådan fördelning låter sig göra enligt nu gällande bestämmelser, bör den alltså äga rum; i annat fall torde särskilda föreskrifter om denna fördelning böra blifva erforderliga. Under alla förhållanden bör någon ersättning tillkomma öfningsanslaget från beväringensanslaget, hvarför här upptages en efter en årsutgift om c:a 50,000 kronor ungefärligen beräknad godtgörelse för åren 1908 och 1909 med kr. 28,000:—

10:o) Utgifterna å titel 287, exercis-, underbefäls- och minskolorna vid båda stationerna, hafva hittills ensamt drabbat öfningsanslaget. Då åtskilliga kostnader å denna titel äro af natur, att de rätteligen böra bestridas af såväl öfnings- som beväringensanslaget, samt ofvannämnda kungl. bref den 14 augusti 1903 enligt punkt 13 afsett en sådan fördelning, torde, äfven om svårighet mött att tillämpa bestämmelsen i fråga, det vara öfningsanslagets rätt att göra anspråk på någon ersättning från beväringensanslaget. Efter en ungefärlig beräkning af 10 procent af det å titeln för år 1908 bokförda beloppet för båda stationerna, omkring 84,000 kronor, torde ersättningen för åren 1908 och 1909 kunna upptagas till kr. 16,000:—

Hvad stabschefen och inspektören under dessa två moment anført, kan visserligen synas äga fog. Ämbetsverket anser sig därvid dock böra påpeka, att stabschefen och inspektören själfva synas hafva varit tveksamma, huruvida den ifrågasatta fördelningen finge tillämpas, med mindre än att uttrycklig nådig föreskrift i sådant

syfte meddelats; att räkenskapskontoret vid flottans station i Stockholm, i hvars ytt-
 rande stationsbefälhafvaren instämt, härutinnan uttalat, att sådan fördelning icke
 kunde ske utan uttrycklig föreskrift därom; samt att, därest anledning till erinran
 i fråga om fördelning af dessa utgifter förefinnes, ämbetsverkets revision icke läser
 underlåta att i vederbörlig ordning fullgöra, hvad revisionen i sådant hänseende åliger.
 Skulle det befinnas erforderligt att meddela uttrycklig föreskrift i föreslagna
 syfte, har Kungl. Marinförvaltningen intet att däremot erinra. Sedan emellertid åt
 särskildt tillkallade sakkunnige blifvit uppdraget att inom Kungl. Sjöförsvarsdepar-
 tementet biträda med utredning, rörande förenkling af marinens redovisningsväsende,
 och därvid bland annat undersöka, hvilka ändringar i gällande bestämmelser angä-
 ende fördelning af öfningskostnaderna mellan särskilda anslag kunna vara önskvärda,
 och inkomma med det förslag, hvartill utredningen må föranleda, torde Kungl.
 Marinförvaltningen för närvarande icke vidare böra inlåta sig på denna fråga.

Under 11:o) hafva stabschefen och inspektören anmärkt, att för år 1909 ett
 belopp af 8,000 kronor utgått af öfningsanslaget till bekostande af röksvagt krut,
 hvilket belopp af Kungl. Marinförvaltningen i räkenskapen omförts till materialför-
 rådet, men att, då kostnaden för kasseradt röksvagt krut icke syntes böra ersättas
 af öfningsanslaget, och då det röksvaga krut, som under expedition konsumerades,
 ersattes vederbörligt förråd i vanlig ordning, en ändring i det Kungl. Marinförvalt-
 ningens beslut, enligt hvilket omföring ägt rum, borde åvägabringas, och att öfnings-
 anslaget därför syntes böra återfå berörda för år 1909 därifrån öfverförda belopp.

Häremot må endast erinras, att, på sätt det vid 1908 års statsverksproposi-
 tion fogade statsrådsprotokollet öfver sjöförsvarsärenden den 13 januari 1908 närmare
 utvisar, Kungl. Maj:t föreslagit Riksdagen, att ifrågavarande belopp skulle utgå af
 anslaget till flottans öfningar, samt att Riksdagen bifallit detta Kungl. Maj:ts förslag.

III. Bristen och dess orsaker.

Såvidt Kungl. Marinförvaltningen rätt uppfattat den till grund för stabschefens
 och inspektörens framställning, rörande bristen i 1910 års öfningsanslag, liggande
 tankegången, har denna varit följande.

Enligt af dem gjord beräkning förefanns vid 1910 års ingång en brist i an-
 slaget å omkring kronor 1,034,000: —

Då enligt deras beräkningar och, därest i bil. 1 till deras
 skrifvelse angifna beräkningsgrunder och förutsättningar tillämpa-
 des, 1909 års utgifter å anslaget skulle utgöra kronor 2,136,000: —
 medan anslagets årsbelopp var „ 1,800,000: —
 måste öfverbetalningen år 1909 hafva utgjort » 336,000: —
 till följd hvaraf öfriga bristen å kronor 698,000: —
 måste hafva föfunnits redan vid 1909 års ingång.

Enligt stabschefens och inspektörens uti skrifvelse den
 25 februari 1909 »på grund af Kungl. Marinförvaltningens upp-
 gift den 16 i samma månad» gjorda beräkning skulle bristen då
 hafva utgjort endast » 305,000: —
 hvaraf framginge, att Kungl. Marinförvaltningens uppgift om an-
 slagets ställning år 1909 var »än mera vilseledande» än för år
 1910, enär den angaf bristen till ett med kronor 393,000: —
 för lågt belopp.

För 1910 vore bristen angifven med ett 300,000 kronor för högt belopp. Att efter dessa mellan 393,000 kronor öfver och 300,000 kronor under verkliga tillgången varierande uppgifter rätt afpassa öfningarnas omfång — därtill måste möjligheten blifva högst ringa.

Den af stabschefen och inspektören här behandlade frågan om, huru stor del af bristen som uppkommit under år 1909 och huru stor del däraf, som förefanns redan vid början af samma år, är i detta sammanhang icke hufvudfrågan. I sin af stabschefen och inspektören kritiserade uppgift, angående disponibla tillgången för år 1910, har Kungl. Marinförvaltningen icke haft att inlåta sig på denna fråga, då hufvudsaken ju alltid varit att angifva, huru mycket som kunnat beräknas vara för kommande öfningar disponibelt. Hvad som medför svårighet vid uppgifvande af storleken af den under ett år uppkomna brist, är, att någon öfersikt öfver verkliga kostnaderna för ett års öfningar icke kan erhållas förr, än samtliga för fartygsexpeditionerna förskottsvis bestridda utgifter blifvit å vederbörande anslag fördelade och formellt afförda. Till följd häraf kan samtidigt med att bokslutet, hvari endast ingå formellt afförda utgifter, visar en behållning å anslaget, å detta i verkligheten förefinnas en brist; ty de endast förskottsvis bestridda, men ännu icke formellt afförda utgifterna kunna inflyta först i ett följande års bokslut. Det är just med afseende härå, som Kungl. Marinförvaltningen vid afgifvande af sin uppgift kan nödgas göra en *approximativ* beräkning i fråga om anslagets ställning. Stabschefen och inspektören hafva emellertid inlåtit sig på en beräkning af *verkliga* brister och utgifter utan att taga vederbörlig hänsyn till nu berörda omständigheter. Jämte annat, hvarom redan tidigare är nämnt, har detta haft den följden, att de af dem framställda siffror blifvit långt ifrån de rätta.

Af vidfogade i Kungl. Marinförvaltningens bokslutskontor med stöd af räkenskapen och i öfrigt från stationerna erhållna uppgifter utarbetade V. P. M. framgår, att bristen i anslaget vid 1909 års slut i verkligheten utgjorde, icke kronor 1,034,000: — utan kronor 1,293,173: 98;

att verkliga utgifterna å anslaget under år 1909 utgjorde, icke kronor 2,136,000: — utan kronor 2,445,380: 79, hvadan öfverbetalningen under året utgjorde, icke kronor 336,000: — utan kronor 645,380: 79;

att bristen i början af år 1909 utgjorde, icke kronor 305,000: — utan kronor 647,793: 19; samt

att Kungl. Marinförvaltningens med uppgiften den 30 mars 1910 framlagda beräkning af medelstillgången träffade verkliga förhållandet på omkring 3,000 kronor när.

Såsom orsaker till bristen i 1910 års öfningsanslag framhålla stabschefen och inspektören den långsamhet, med hvilken fartygsräkenskaperna granskas och fartygslikviderna uppgöras å flottans stationer, och såsom en följd häraf, att Kungl. Marinförvaltningens årliga uppgifter å för öfningarna disponibla medel, på hvilka uppgifter rustningsorderna måst grundas, blifvit allt för approximativa för att fylla sitt ändamål. I fråga om uppgiften för år 1909 yttra stabschefen och inspektören, att enligt deras i skrifvelse den 25 februari 1909 gjorda beräkning, hvilken grundade sig på Kungl. Marinförvaltningens den 16 i samma månad lämnade uppgift å de medel af öfningsanslaget, som under år 1909 vore påräkneliga, skulle då hafva förefunnits en brist af 305,000 kronor. Häraf framginge, att Kungl. Marinförvaltningens uppgift för år 1909 vore än mer vilseledande än för år 1910, men angifvande en för stor i stället för, såsom för 1910, en för liten behållning å anslaget.

Hvad stabschefen och inspektören sålunda anfört med afseende å Kungl. Marin-

förvaltningens andel i bristens orsaker, är icke med verkliga förhållandet öfverensstämmande.

Hvad först angår år 1908 hade Kungl. Marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 11 februari 1908, med uppgift angående de för flottans öfningar samma år tillgängliga medel, uppgifvit den för året påräkneliga tillgången till

kronor 945,829: 47.

Därvid hade Kungl. Marinförvaltningen från sammanlagda beloppet af årsanslaget och behållningen enligt räkenskaperna 1907 redan frändragit, jämte annat

„ 128,866: 21.

Dessa utgifter gällde dels ännu icke formellt afförda kostnader för vissa vid årsskiftet pågående expeditioner, dels några kostnader, som enligt tidigare meddelade beslut skulle utgå af 1908 års anslag.

Äfven om man anser samtliga berörda kostnader å kronor 128,866: 21 vara af sådan art, att de skulle drabba 1908 års öfningsanslag, och fördenskull, på sätt stabschefen och inspektören lära hafva förfarit enligt skrifvelse till statsrådet och chefen för Kungl. Sjöförsvarsdepartementet den 20 februari 1908, tillägger detta belopp de enligt ämbetsverkets skrifvelse för året påräkneliga kronor 945,829: 47

erhålles ej större belopp än

kronor 1,074,695: 68

att vara disponibelt år 1908 för det med öfningsanslaget afsedda ändamål. Expeditioner, skolor och andra öfningar hafva dock för året, på sätt förberörda V. P. M. angifver, dragit en kostnad af 1,649,189 kronor 62 öre.

Hvad beträffar år 1909, omförmålde visserligen stabschefen och inspektören i sin ofvannämnda gemensamma skrifvelse till statsrådet och chefen för Kungl. Sjöförsvarsdepartementet den 25 februari 1909 — med hvilken, under åberopande af ett redan med skrifvelse den 13 augusti 1908 framlagdt förslag till plan för flottans öfningar intill midten af september 1909, afgafs förslag till generalorder för öfningarna under tiden maj—september sistnämnda år — att Kungl. Marinförvaltningen i sin underdåniga anmälan om disponibla tillgången å årets öfningsanslag beräknat denna tillgång till kronor 1,227,581: 24; men denna beräkning godkändes icke af stabschefen och inspektören, hvilka ansågo beloppet af gjorda afdrag, kronor 342,017: 38, böra medräknas i den disponibla tillgången, den de fördenskull beräknade till kronor 1,227,581: 24 + 342,017: 38 eller tillhopa kronor 1,569,568: 62. Det oaktadt beräknade de, att kostnaderna för de planerade öfningarna skulle komma att öfverstiga beräknade tillgången med kronor 69,732: —, hvilket belopp de ansågo kunna täckas af följande års öfningsanslag.

Sådan var den af stabschefen och inspektören den 25 februari 1909 till grund för föreslagen rustningsorder lagda, från Kungl. Marinförvaltningens kalkyl afvikande beräkningen.

Genom stabschefens och inspektörens gemensamma skrivelser till statsrådet och chefen för Kungl. Sjöförsvarsdepartementet den 21 september 1909 och 25 februari 1910 afgäfvos förslag till öfningar ombord af flottans personal under öfningsåret 1 oktober 1909—30 september 1910. Uti ingendera af dessa skrivelser omnämnes någon Kungl. Marinförvaltningens beräkning af för öfningarna disponibel medeltillgång, men i skrifvelsen den 21 september 1909 yttras:

»Beträffande kostnaderna för öfningarna under tiden oktober 1909—september

1910 framgår af bil. att de väl rymmas inom det i stat upptagna anslaget för flottans öfningar.»

Den åberopade bilagan utgör en öfver nämnda kostnader upprättad beräkning, om hvars grunder Kungl. Marinförvaltningen saknar all kännedom.

Att Kungl. Marinförvaltningens ifrågavarande uppgifter åren 1909 och 1910 ej heller varit, såsom stabschefen och inspektören uttrycka sig, alltför approximativa, det är redan uppvisadt beträffande 1910 års uppgift, som tvärtom träffade den sedermera konstaterade verkligheten på 3,000 kronor när.

Hvad angår uppgiften för år 1909, hvilken enligt stabschefen och inspektören skulle hafva angifvit en 393,000 kronor för stor behållning å öfningsanslaget, framgår visserligen af förut åberopade V. P. M., jämförd med nyssnämnda uppgift, att denna upptog disponibla tillgången omkring 75,000 kronor större, än hvad vid dessa utgifters slutliga fördelning och afföring på vederbörande anslag befunnits vara det riktiga; men mellan sistnämnda siffra och påstådda felkalkylen, kronor 393,000, är dock stor skillnad, hvarförutom ej bör glömmas, att stabschefen och inspektören i allt fall uppställde ett öfningsprogram, hvars genomförande af dem ansågs kräfva omkring 70,000 kronor mer, än den af dem själfva beräknade tillgången.

Slutligen bör meddelas, att ända till och med år 1905 svårighet ej mötte att inom behörig tid få exakta uppgifter för fartygsräkenskaperna under närmast föregående år. Vid början af år 1906 kunde med afseende å 1905 års stora rustningar och expeditioner helt naturligt ej sådan exakt uppgift lämnas. En i någon mån medverkande omständighet till, att sådan uppgift, hvad särskildt åren 1909 och 1910 vidkommer, icke kunnat lämnas, torde vara att finna däri, att 1908 och 1909 års expeditioner synas hafva varit tilltagna i så stor omfattning, som varit fallet. Detta har nämligen föranlett, att, å ena sidan, en i förhållande till hela den för flottans räkenskapskontor afsedda personalen stor del af personalen blifvit för längre tid i och för sjökommenderingar beröfvad flottans räkenskapskontor, och, å andra sidan, fartygsredogörelserna blifvit så omfattande, att kontoren blifvit ur stånd att inom behörig tid fullgöra sina åligganden med afseende å räkenskaperna för expeditionerna.

IV. *Förenkling af räkenskapsväsendet samt kontroll af öfningsanslagets användande.*

Stabschefen och inspektören hafva i slutet af sin skrifvelse anhållit, att följande önskemål, som för dem framträdt, måtte beaktas, nämligen

a) vidtagandet af åtgärder för att i vissa afseenden förenkla och ordna marinens räkenskapsväsende;

b) anordnandet af en permanent kontroll öfver att öfningsanslaget icke användes för andra utgifter än sådana, för hvilka det är afsedt.

Beträffande det under a) upptagna önskemålet lærer vid besvarandet af nu föreliggande remiss ej något yttrande från Kungl. Marinförvaltningen inföväntas, sedan, på sätt ofvan angifvits, det åt särskildt tillkallade sakkunnige blifvit uppdraget att inom Kungl. Sjöförsvarsdepartementet biträda med utredning rörande förenkling af marinens redovisningsväsende.

Hvad beträffar den af stabschefen och inspektören ifrågasatta permanenta kontrollen öfver öfningsanslagets användning, kan Kungl. Marinförvaltningen naturligtvis icke hafva något att erinra mot en dylik kontroll. Men Kungl. Marinförvaltningen

Håller före, att ganska effektiv sådan redan är anordnad. Kungl. Marinförvaltningen behöfver nämligen blott erinra därom, att utgifterna för fartygsexpeditionerna underkastas, efter det fartygsredogörelserna till stationerna inkommit, vid stationens räkenskapskontor fullständig granskning, och att samtliga räkenskaperna för expeditionerna sedermera ingå i stationernas kassaredogörelse till Kungl. Marinförvaltningen, hvarest räkenskaperna omedelbart blifva föremål för den minutiösa tekniska och kamerala revision, hvarom är stadgad i § 24 af den för ämbetsverket gällande instruktion. Ytterligare genomgå räkenskaperna revision dels i Kungl. Kammarrätten och dels genom Riksdagens revisorer. Af stationsmyndigheterna har endast räkenskapskontoret vid flottans station i Stockholm, särskildt beträffande arbetskostnaderna vid flottans varf, ansett sådan ökad kontroll önskvärd. Stationsbefälhafvaren har förklarar sig icke kunna instämma med kontoret, utan anser, att någon ytterligare kontroll utöfver den, som nu redan utöfvats, icke torde vara erforderlig.

Då emellertid, enligt nådigt bref den 28 januari 1910, åt särskildt tillkallade sakkunnige uppdragits att inom Kungl. Sjöförsvarsdepartementet biträda med verkställande af utredning beträffande bokföringen och kontrollen vid flottans varf jämte därtill hörande frågor, och dessa sakkunniges arbeten ännu fortgå, lär icke heller med afseende å denna fråga för närvarande något vidare yttrande ifrån Kungl. Marinförvaltningen inföväntas.

V. *Sammanfattning.*

Hvad nu anförts sammanfattar Kungl. Marinförvaltningen i hufvudsak sålunda: Kungl. Marinförvaltningen, som icke har någon bestämmanderätt öfver dispositionen af anslaget för flottans öfningar och icke deltagar i planläggningen af öfningarna, afgifver, jämlikt för ämbetsverket gällande instruktion, årligen uppgift å de för öfningarna tillgängliga medel. Denna uppgift upptager tillgången, sådan den ställer sig med hänsyn till *dels* de utgifter, som enligt från flottans stationer inkomna kassaredogörelser föregående år blifvit formellt afförda å anslaget, *dels* de belopp, som ämbetsverket för flottans öfningar utbetalt eller anbefallts att utbetala enligt särskilda af Kungl. Maj:t meddelade beslut. Enär emellertid för fartygsexpeditioner utbetalats afsevärda belopp, som vid tiden, då uppgiften lämnas, ännu icke blifvit vid stationerna fördelade och afförda å vederbörande anslag, har Kungl. Marinförvaltningen vid uppgiftens afgifvande omnämnt de, enligt hvad ämbetsverket vore veterligt, sålunda förskotterade beloppen och därvid anmärkt, huru mycket däraf kunde under närmare angifna förutsättningar approximativt beräknas belöpa på öfningsanslaget. Hvad Kungl. Marinförvaltningen i sådant afseende approximativt beräknat vid afgifvande utaf uppgift angående de för år 1910 disponibla medlen, har visat sig nära träffa den öfver ställningen sedermera erhållna siffran, för hvilken vinnande skyndsammast möjligt ämbetsverket vidtagit alla på detsamma beroende åtgärder. Denna siffra utvisar, att öfverbetalningen vid 1910 års ingång med ett belopp af omkring 3,000 kronor öfverstigit den af Kungl. Marinförvaltningen approximativt beräknade siffran och således icke med omkring 300,000 kronor understigit samma siffra.

Stabschefens och inspektörens beräkning, att öfverbetalningen vid 1909 års ingång varit omkring 393,000 kronor högre och således disponibla tillgången i samma

mån mindre än Kungl. Marinförvaltningen i sin underdåniga skrifvelse den 16 februari 1909 approximativt beräknat, har äfvenledes visat sig icke vara riktig. Den af Kungl. Marinförvaltningen approximativt beräknade tillgången har endast med omkring 75,000 kronor öfverstigit den tillgång, som, sedan kostnaderna för 1908 års fartygsexpeditioner blifvit vid flottans stationer vederbörligen fördelade, faktiskt befunnits vara för handen.

År 1908 utgjorde, enligt stabschefens och inspektörens egen, på Kungl. Marinförvaltningens uppgift den 16 februari 1908 grundade beräkning, tillgången för årets öfningar högst omkring 1,075,000 kronor. Men öfningar eller andra expeditioner, som bekostats af öfningsanslaget, hafva samma år, på sätt förut framhållits, dragit en kostnad af omkring 1,650,000 kronor.

År 1909 uppställde stabschefen och inspektören ett öfningsprogram, hvars genomförande af dem ansågs kräfva omkring 70,000 kronor mera än den af dem beräknade tillgångssumman.

Sina gemensamt afgifna förslag angående 1910 års öfningar hafva stabschefen och inspektören grundat på egna, men ej på af Kungl. Marinförvaltningen uppgjorda beräkningar.

Därest vid besluten om fartygsexpeditioner mera hänsyn tagits till de af Kungl. Marinförvaltningen årligen afgifna approximativa uppgifterna angående öfningsanslagets ställning i verkligheten, skulle, enligt hvad räkenskapen och från flottans stationer erhållna uppgifter numera kunna utvisa, ställningen å anslaget varit långt gynnsammare.

Kungl. Marinförvaltningen anser sig slutligen böra framhålla, hurusom det synes Kungl. Marinförvaltningen lämpligt, att ämbetsverket, som, på sätt ofvan är nämndt, hitintills icke ägt att taga del i planläggningen af flottans öfningar, för framtiden beredes tillfälle att yttra sig öfver de kostnadsberäkningar, som af chefen för marinstaben och inspektören af flottans öfningar till sjöss lagts till grund för deras förslag i afseende å anordnandet af sagda öfningar.

I ärendets handläggning hafva deltagit, förutom undertecknad chef, Rudberg, Dahlin, Lindberg, Wolff, föredragande, Rosensvärd, Jucl, Ekelund och Helin.

Stockholm den 10 januari 1911.

På Kungl. Marinförvaltningens vägnar.

GUSTAF DYRSSEN.

Tore Hedrén.

V. P. M.

Expeditionskostnaderna *före* 1908 skulle, därest de kunnat i räkenskapen af-
föras samma år de tillhörde, hafva uppgått till sådana belopp, att anslaget till flottans
öfningar den 1 januari 1908 borde visat en brist af kronor 198,603: 57.

Kostnaderna för 1908 års expeditioner hafva belöpt sig till	kr. 1,649,189: 62	
hvidan under ofvannämnda förutsättning och då anslagsbeloppet endast utgjorde	> 1,200,000: —	
bristen bort under år 1908 ökas med		> 449,189: 62
För år 1909 hafva nämnda kostnader enligt räkenskapen och inkomna uppgifter från stationerna, utgjort kr. 2,445,380: 79 hvilket, då anslaget utgjorde	> 1,800,000: —,	
angifver en öfverbetalning för år 1909 af		> 645,380: 79
och skulle alltså anslaget den 1 januari 1910 visat en brist af kronor	1,293,173: 98,	
hvidan för 1910 års öfningar varit tillgängliga		
1,800,000: ÷ 1,293,173: 98 =	506,826: 02.	
Om från sistnämnda summa		> 506,826: 02
dragas beräknade utgifter för 1910 enligt Kungl. Marinförvaltningens uppgift den 30 mars samma år		> 45.600: --
skulle den disponibla tillgången den 1 januari 1910 för flottans öfningar blifva	kronor	461,226: 02.

Stockholm den 10 januari 1911.

Edv. Wollgast.

Innehållsförteckning:

Reservationsanslagens natur	9
Förvaltningsåtgärder	18
Riksdagsåtgärder	34
Räkenskapssystemet och dess allmänna konsekvenser	54
Öfningsanslagets historik och disposition	60
Kommandomål	72
1906 års öfningar	79
1907 års öfningar	102
1908 års öfningar	125
1909 års öfningar	161
Pansarkryssaren Fylgia	190
Ut- och afrustningskostnaderna	202
Representationskostnader	213
Bristen på arbetskrafter	215
Rekryteringen af stammen	225
Medelstillgången 1910 och striden därom	230
Öfningsanslagets fordringar:	
Vissa kostnader för skolor ombord	242
Vissa kostnader för expeditioner öfver årsskiftet	271
Torpedbåtar för kustartilleriet	272
Till landshöfdingämbetets i Göteborg förfogande ställda fartyg	273
Röksvagt krut	273
Reparationskostnader	278
Titel 150. Allmänna utgifter	279
Exercis- m. fl. skolor	284
Hämtningsexpeditioner och profresor	291

Öfverbetalningens storlek	303
Inledda reformer och passivt motstånd	318
Afvecklingen	328
Allmänna slutsatser	330
Bilagor:	
Marinförvaltningens skrifvelse den 30 mars 1910	339
De militära myndigheternas dito den 13 maj 1910	342
Marinförvaltningens dito den 10 januari 1911	356
